

Länsförsäkringar Fondliv

Årsredovisning

2016

Det finansiella året 2016

Viktiga händelser

- Förvalt kapital i Länsförsäkringar Fondliv ökade till 114 (103) Mdkr. Kapitalet som förvaltas åt liv- och pensionskunderna ökade under året med 11 (10) procent.
- Årets resultat uppgick till 516 (519) Mkr. Intäkterna i form av avgifter och returprovisioner ökade samtidigt som kostnaderna ökade, främst från IT investeringar inom digital utveckling.
- Premieinkomsten, enligt Svensk Försäkrings definition, uppgick till 6,3 (6,1) Mdkr på vår huvudmarknad individuell tjänstepension, vilket gör Länsförsäkringar till marknadsledare.
- För det tredje året i rad tar Länsförsäkringar hem första platsen när Svensk Kvalitetsindex mäter nöjdheten bland pensionskunderna på privatmarknaden.
- 88 procent av fonderna i det rekommenderade fondutbudet utvecklades positivt.

Förvalt kapital

114 +11%

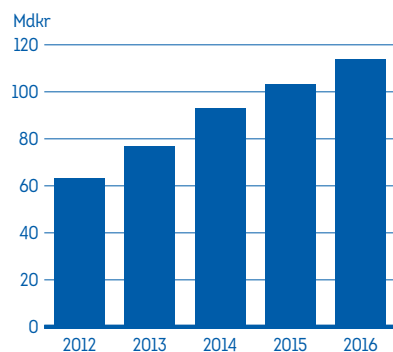
Total premieinkomst, Mdkr

8,6

Antal försäkrade

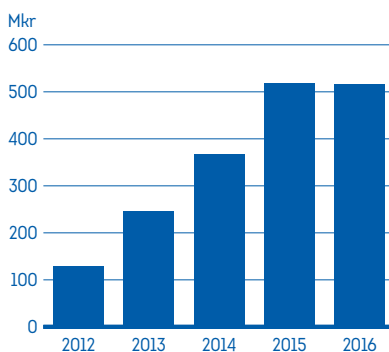
613 000

Förvalt kapital

Sedan 2012 har det förvaltrade kapitalet ökat med cirka 80 procent. Det är en ökning med i snitt 16 procent per år.

Resultatutveckling

Resultatet har förbättrats med i snitt 46 procent per år och har mer än fyrdubblats sedan 2012.

Sveriges mest nöjda pensionskunder på privatmarknaden.

Nyckeltal

Mkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieinkomst	173	140	107	61	20
Årets resultat	516	519	368	246	128
Förvalt kapital	114 450	102 807	93 610	77 438	62 944
Kapitalkvot	150%	141%	-	-	-
Balansomslutning	117 954	105 816	96 143	79 908	65 505

Länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag

Länsförsäkringar Fondliv är ett dotterbolag till Länsförsäkringar AB och erbjuder pensions-sparande främst inom tjänstepension.

Länsförsäkringar Fondlivs fondtorg består av 39 fonder under eget varumärke och 49 externa fonder. Vår Garantiförvaltning är ett komplement till fondtorget för kunder som vill ha en uttalad garanti om att minst få tillbaka sparad belopp. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkringsbolagen och oberoende försäkringsförmedlare.

Kort om Länsförsäkringar

Lokala bolag med kunderna som ägare och enda uppdragsgivare

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna en helhet inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna. Det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är alltid det primära uppdraget. Grundläggande är en långsiktig omsorg om kundernas pengar och trygghet. Länsförsäkringsgruppen har tillsammans drygt 3,7 miljoner kunder och cirka 6 200 medarbetare.

3,7 miljoner kunder

23 lokala länsförsäkringsbolag

Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar
Bank AB

Länsförsäkringar Sak
Försäkrings AB

Länsförsäkringar
Fondliv Försäkrings AB

Länsförsäkringar Liv
Försäkrings AB*

*Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

Innehåll

Inledning

2 Vd har ordet

Verksamheten

4 Förvaltningsberättelse
9 Femårsöversikt
10 Definitioner

Finansiella rapporter

12 Resultaträkning
12 Rapport över totalresultat
13 Resultatanalys
14 Balansräkning
16 Rapport över förändringar i eget kapital
16 Kassaflödesanalys
17 Noter
41 Revisionsberättelse

Övrig information

43 Styrelse och revisor
44 Ledning
45 Adress

Vd har ordet 2016 blev året då livaffären passerade flera viktiga milstolpar. Svenskt Kvalitetsindex visade att Länsförsäkringar har de nöjdaste kunderna i branschen för tredje året i rad på privatmarknaden. Vi avslutar också året som marknadsledare på vår huvudmarknad, individuell tjänstepension. 2016 ger oss ett starkt utgångsläge samtidigt som det finns ett antal spännande utmaningar på vår marknad – en marknad som i stora delar helt ändrar karaktär.

En stark och begriplig marknadsledare som kunderna gillar

Vi har höga ambitioner i länsförsäkringsgruppens livaffär. Förutsättningarna för att affären ska fortsätta växa till en ännu starkare kärnaffär i länsförsäkringgruppen är bättre än på länge. Ett mycket tydligt kundbehov och den demografiska utvecklingen är viktiga drivkrafter på vägen framåt. Vi ser också hur vårt erbjudande kan dra nytta av ny teknik och digitalisering för att möta nya marknadsförutsättningar och överträffa kundernas allt högre förväntningar.

Under året har vi fått ett antal fina kvitton på att vi är på rätt väg. Jag är extra stolt över att vi återigen har de nöjdaste kunderna inom privat pension. Vi förstärker också vår position som marknadsledare på vår huvudmarknad, individuell tjänstepension, vilket är ett styrkebesked. Sist men inte minst har vi medarbetare med stort engagemang och mod som vill vara med på vår förändringsresa. Framgångarna under året inspirerar oss att ta oss an framtiden.

Starkt resultat

Vi levererade ett starkt resultat på 516 Mkr trots en svag utveckling av kapitalmarknaderna under första kvartalet av året. En positiv utveckling av kapitalet framför allt under andra halvåret resulterade i ökade intäkter. Försäkringskapitalet uppgick till 114,4 Mdkr vid utgången av året vilket är en förbättring med över 10 procent jämfört med 2015.

Vårt erbjudande är fortsatt attraktivt vilket märks genom att fler kunder väljer att flytta sitt pensionskapital till oss. Extern inflytt av kapital ökade med 35 procent jämfört med föregående år. Arbetet fortsätter med att minska utflyttat kapital genom att ytterligare stärka vårt helhetserbjudande på marknaden.

Nyför säljningen utvecklades mycket positivt jämfört med föregående år. Både våra egna rådgivare och försäkringsförmedlarna bidrog positivt till ökningen. Det gäller både inom sparaffären och riskaffären.

En marknad i förändring

Förutom den övergripande politiska, ekonomiska och demografiska utveckling som påverkar liv- och pensionsmarknaden ser vi tydligt hur två områden påverkar vår marknad i mycket stor utsträckning. Det ena området är teknikutvecklingens möjligheter. Den driver kundernas ökade förväntningar och behov av erbjudanden och ger tydliga möjligheter till effektiviseringar i både administration och distribution. Det andra området är nya regelverk. Det driver bland annat förändringar inom distribution och transparens. Sammantaget leder detta till nya konkurrenssituationer med ökad prispress, nya roller och nya affärsmodeller. Jag är övertygad om att Länsförsäkringar har mycket goda förutsättningar att möta de nya marknadsförutsättningarna att fortsätta leverera starka erbjudanden och tillväxt.

Vi har under året uppdaterat den gemensamma långsiktiga planen för livaffären. Planen innebär bland annat

förflyttningar för att kunna ha ett än mer differentierat erbjudande där kunder kan välja pris och servicenivå. Planen innehåller också tydliga inslag av standardisering, automatisering och digitalisering.

Ständig utveckling

Under 2016 startade vi implementeringen av en ny fondstrategi. Utgångspunkten i strategin är ett enklare erbjudande för de kunder som söker det, men samtidigt kunna erbjuda ökad valfrihet i form av större fondutbud för de kunder som söker fler investeringsalternativ. Under september sänkte vi avgifterna på nio av våra egna aktivt förvaltade aktiefonder. Genom detta får vi en enklare prislista och lägre avgifter, vilket är bra för kunderna.

Vi har också höga ambitioner på ett hållbart erbjudande. Här gör vi kontinuerligt framsteg inom ramen för fonderbjudandet som får höga betyg av både Söderberg & Partners och Max Matthiessen. I årets Hållbarhetsbarometer från NBA, Nordic Brand Academy, hamnar vi också på förstaplatsen bland pensionsbolagen och rankas som det mest hållbara pensionsbolaget 2016.

Under 2016 har vi lanserat en rad digitala tjänster som gör det enklare för kunderna. Som ett led i den digitala förflyttningen har vi ersatt pappersblanketten för hälsoprövning med en digital hälsa för tjänstepensionkunderna. Det ger kunderna en bättre serviceupplevelse och ökad kvalitet. Digital hälsa effektiviserar också hanteringen och frigör tid för både rådgivare och administratörer. Processen fungerar på alla plattformar och kunden signerar enkelt och säkert med sitt BankID.

Vi gör också en satsning på ett nytt verktyg för rådgivningsstöd i tjänstepensionkundmötet. Jag tror både på digitala och personliga möten. I de fysiska mötena ska det både vara tydligt och effektivt för kunden och för rådgivaren. Verktygen ska bidra till att identifiera kundbehov, ge bra råd samt en samlad och begriplig dokumentation till kunden.

Under året har vi fortsatt att göra riskerbjudandet ännu bättre genom en rad förenklningar för kunderna. Vi har också effektiviserat administrationen genom automatisering och genom utveckling av våra processer. I takt med att fler och fler länsförsäkringsbolag ansluter till den gemensamma serviceorganisationen kan vi arbeta ännu effektivare och sänka kostnaderna.

” Jag är extra stolt över att vi för tredje året i rad återigen har de nöjdaste kunderna inom privat pension. Vi förstärker också vår position som marknadsledare på vår huvudmarknad, individuell tjänstepension.

Utöver tekniska lösningar har 2016 varit ett år med mycket utbildning och kompetenssatsningar, inte minst för alla våra rådgivare. Detta görs för ett ännu starkare kundmöte.

Även en ny och samlad ansats för att möta den förmedlade affären och de största företagens behov har skapats via en ny enhet med namnet Stora företag. Allt för att möta efterfrågan på fler upphandlingar.

Efter flera års hårt arbete passerade vi också en viktig milstolpe under året när Finansinspektionen godkände vår partiella interna modell för beräkning av kapitalkrav enligt Solvens 2. Det har varit en lång och gedigen process som startade redan 2009. Vår interna modell kommer att ge oss en god styrning och hantering av risk- och kapitalkrav som passar vår affärsmodell.

Resan fortsätter

Nära 30 år efter det att Länsförsäkringars livverksamhet startade finns vi på en marknad i radikal förändring. Den demografiska utvecklingen tillsammans med ett svagare allmänt system ställer ännu högre krav på

att vi har pensioner som går att leva på. Slopandet av avdragsrätten stärker inte kundernas förutsättningar och vi vet från andra länder att när sparandet inte är inlåst är det lätt att använda det till annat när det blåser snålt i ekonomin. Samtidigt ser vi tydligt hur tjänstepensionens betydelse ökar för den framtida pensionen. Den står för en allt större del och snart är det dags att snarare tala om pensionsdiamanten

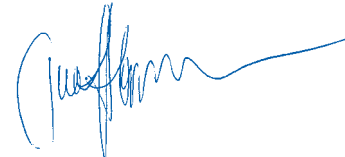
med tjänstepensionen i mitten än om pensionspyramiden.

Förändringen går fort och vi rör oss i snabb takt från gamla strukturer och sätt att organisera oss till att göra saker på nya sätt. Jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla kompetenta, engagerade och modiga medarbetare för goda insatser 2016.

Till sist. Våra tjänster och våra råd hjälper våra kunder att skapa trygghet och leva det liv de vill.

Att verka i en bransch som är så viktig för samhället, för enskilda människor och företags vardag och att få möjlighet att göra det också med bara ett enda för ögonen – våra kunder – det gör mig mycket stolt.

Stockholm i februari 2017

Túa Holgersson

Vd Länsförsäkringar Fondliv

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), nedan Länsförsäkringar Fondliv, avger härmed årsredovisning för 2016. Uppgifter inom parentes avser föregående år. Belopp anges i miljontals kronor om inget annat anges.

Ägarförhållanden

Länsförsäkringar Fondliv är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB (publ), organisationsnummer 556549-7020, som ägs av 23 länsförsäkringsbolag tillsammans med 16 socken- och häradsbolag.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Fondliv bedriver verksamhet enligt försäkringsrörelselagen samt har koncession för liv- och sjukförsäkring i form av direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Bolaget erbjuder pensionssparande med fond- och garantiförvaltning.

Marknad

Den största delen av Länsförsäkringars nyförsäljning avser tjänstepensionslösningar till företag som inte har kollektivavtal. Länsförsäkringar strävar efter att ha ett begripligt pensionserbjudande som uppfattas som tryggt och nära. Erbjudandet riktar sig primärt till de små och medelstora företagen och distribueras via länsförsäkringsbolagen och oberoende försäkringsförmedlare.

Premier fondförsäkring

Länsförsäkringars totala premieinkomst på fondförsäkringsmarknaden uppgick till 8 102 (8 080) Mkr varav inflyttat kapital stod för 1 261 (1 231) Mkr. Huvudmarknaden, som är individuell tjänstepension med fondförsäkring, svarade för 78 procent av den totala premieinkomsten. Avtalspension stod för 10 procent, sparmarknaden för 6 procent och privat för 6 procent. Länsförsäkringars marknadsandel på den individuella tjänstepensionsmarknaden stärktes under året och uppgick per kvartal fyra till 19,9 (19,4) procent, vilket gör bolaget till marknadsledare. Sett till den totala fondförsäkringsmarknaden är bolaget det fjärde största, med en marknadsandel om 10,8 (10,1) procent.

Nyteckning fondförsäkring

Länsförsäkringars totala nyteckning på fondförsäkringsmarknaden uppgick till 11 704 (9 217) Mkr vilket ger Fondliv en marknadsandel om 13,2 (10,0) procent. Inom delmarknad individuell tjänstepension fondförsäkring uppgick nyteckningen till 9 368 (7 679) Mkr. Det är en ökning med 22 procent vilket beror på att alla säljkana-ler har haft en positiv utveckling jämfört med föregående år. På den individuella tjänstepensionsmarknaden är Länsförsäkringar det klart största bolaget sett till nyteckning med en marknadsandel om 20,4 (18,7) procent.

Totala livförsäkringsmarknaden

Nyteckningen på den totala svenska livförsäkringsmarknaden uppgick till 218 Mdkr under 2016 vilket är en minskning med 7 procent. Även premieinkomsten minskade jämfört med föregående år från 231 Mdkr till 215 Mdkr, även det är en minskning med sju procent. Att den totala marknaden minskar beror främst på att sparmarknaden minskar till följd en större börsoro under året. Länsförsäkringars marknadsandel mätt i nyteckning ökade till 5,9 (4,4) procent och i premieinkomst till 4,9 (4,7) procent.

Avtalsmarknaden

Den totala avtalsmarknaden, kollaktivavtalad tjänstepension, växte under 2016 med 2 Mdkr och uppgick per den sista december till 69 Mdkr i premieinkomst. 41 procent av marknaden utgörs av fondförsäkring och Länsförsäkringars andel på den marknaden är 2,9 (2,5) procent.

Privatmarknaden

Delmarknaden privat pension minskade med ytterligare 33 procent under året till följd av att avdragsrätten sänktes till noll kronor. Fondlivs marknadsandel inom fondförsäkring på privatmarknaden uppgick till 19,8 (15,3) procent i premieinkomst.

Premier sparmarknaden

Sparmarknaden har kraftigt minskat under året och uppgår nu till 68 Mdkr att jämföra med 83 Mdkr för ett år sedan. Länsförsäkringar Fondlivs marknadsandel på fondförsäkringsmarknaden uppgick till 3,4 (3,7) procent i premieinkomst.

Flyttmarknaden

Rörligheten på den totala flyttmarknaden minskade under året och totalt sett flyttades cirka 23 Mdkr under 2016 jämfört med 27 Mdkr föregående år. Länsförsäkringar Fondliv redovisar ett negativt flyttnetto på 285 Mkr vilket är en försämring från 2015, då nettot summerade till ungefär noll kronor. Anledningen till minskningen är främst färre interna flyttar från Länsförsäkringar Liv

Utveckling av den finansiella marknaden

2016 var ett händelserikt år präglad av politisk osäkerhet, men inledningsvis även av konjunkturell oro och ett kraftigt oljeprisfall. Oro för den globala konjunkturen, inte minst frågetecken kring Kinas tillväxtutsikter, gjorde avtryck på de finansiella marknaderna i form av både börs- och räntenedgångar. Trots den initiala marknadsoron ser den globala tillväxten ut att enbart bli något lägre under 2016 än vad som förväntades vid inledningen av året. Den något svagare utvecklingen var framför allt resultatet av att tillväxten blev svagare än väntat i USA, men detta vägdes bland annat upp av en något mer positiv utveckling i Kina. Denna utveckling möjliggjorde att den amerikanska centralbanken med försiktiga steg kunde fortsätta mot en normalisering av sin penningpolitik och höja styrräntan mot slutet av året, den andra höjningen sedan 2006. Återhämtningen i Europa fortsatte under året, delvis till följd av mycket expansiva åtgärder från den europeiska centralbanken, som bland annat påbörjade köp av företagsobligationer.

Stort fokus har under året även legat på den politiska situationen. Storbritannien röstade för att lämna EU-samarbetet och republikanernas presidentkandidat Donald Trump skördade framgångar i det amerikanska valet. Även om marknadsreaktionerna efter den brittiska EU-omröstningen blev kortvariga och reaktionerna efter det amerikanska presidentvalet var begränsade är de långsiktiga implikationerna mer svåröverskådliga. Trumps valseger har påverkat marknadens förväntningar på tillväxt och inflation i USA för de kommande åren. Ökad finanspolitisk stimulans bedöms stärka tillväxten i ett läge när ekonomin redan befinner sig i en högkonjunktur, vilket därmed ökar risken för högre inflation och räntor.

Globala långräntor steg under hösten från historiskt låga och i vissa fall negativa nivåer, en uppgång som accelererade efter det amerikanska presidentvalet. Räntorna på säkerställda obligationer föll under året och investerarefterfrågan var god. Majoriteten av världens aktiemarknader uppvisade en positiv avkastning under året och i svenska kronor var börsutvecklingen i USA och på tillväxtmarknader särskilt gynnsam.

Den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas i god takt och i stort sett i linje med förväntningarna. Inflationen har dock överraskat negativt, vilket gjort att vi hamnat i en ovanlig situation där penningpolitiken gjorts än mer expansiv, trots att Sverige befinner sig i en högkonjunktur. Bostadspriserna har fortsatt att stiga, men takten har successivt sjunkit under året.

Fondutbud och Garantiförvaltning

Länsförsäkringars fondutbud består av 39 fonder med eget varumärke och 49 externa fonder, sammanlagt 88 fonder. Länsförsäkringars egna fonder förvaltas av noga utvalda egna och externa förvaltare. De externa fonderna ger ytterligare bredd och djup åt utbudet och har valts ut för att de presterar goda resultat jämfört med andra

liknande fonder på marknaden. Uppföljning görs löpande för att säkerställa att fonderna och förvaltarna fortsätter att prestera bra resultat. Hållbarhetskrav ställs vid upphandling av nya fonder och en årlig uppföljning av fondförvaltares arbete med ansvarsfulla investeringar görs. Vid utgången av 2016 hade 98 procent av alla rekommenderade fonder i Länsförsäkringar Fondliv skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar (PRI). De som av något skäl inte lever upp till kraven byts ut. Arbetet med att löpande utvärdera och se över utbudet och fondernas kvalitet är prioriterat. Genom att erbjuda ett utbud av utvalda fonder med bra kvalitet i olika fondkategorier får kunden hjälp med valet av fonder och förvaltare. Av de 88 fonderna i det rekommenderade fondutbudet utvecklades 88 procent av fonderna positivt och 12 procent negativt under 2016 (fyra av fonderna i utbudet startade under året och saknar helårsavkastning vilket gör att de inte är med i jämförelsen). Knappt hälften av fonderna steg med över 10 procent samtidigt som tre fonder sjönk mer än 5 procent. Fonderna med högst avkastning under 2016 var East Capital Rysslandsfonden, Alfred Berg Ryssland och BlackRock World Mining. Svagast utveckling under 2016 var Macquarie Asia New Stars, JP Morgan Global Healthcare och SEB Europafond Småbolag.

Garantiförvaltning är vårt alternativ till kunder som efterfrågar en garanti i sitt sparande och som har ett behov av att veta den lägsta nivån på sina framtida utbetalningar. Principen för garantin är att kunden får tillbaka de inbetalningar som gått till sparandet med möjlighet till ytterligare avkastning. Full garanti, det vill säga minst "pengarna tillbaka" gäller efter minst tio års spartid. Vid kortare spartider gäller en trappa, där garantin är 80 procent mellan fem och tio år kvar till pension och som lägst 70 procent när det är mindre än fem

år kvar till pension. Tillgångarna i Garantiförvaltningen fördelas mellan aktie- och ränteplaceringar där räntedelen alltid ska vara minst 40 procent och aktiedelen kan gå ner till noll. Förvaltningen sköts av kapitalförvaltningsenheten på Länsförsäkringar AB. Avkastningen under 2016 var 5,3 procent. Både aktie- och ränteportföljen utvecklades positivt under året. Cirka 65 procent av portföljen var i slutet av året i ränteplaceringar och cirka 35 procent i aktier. Aktieandelen bestod till största delen av amerikanska, svenska och europeiska aktier samtidigt som ränteandelen var placerad i svenska statspapper och bostäder samt i utländska krediter. I början av året var fördelningen ungefär 58 procent i ränteplaceringar och 42 procent i aktier.

Förändringar i fondutbudet under 2016

I februari inkluderades hedgefonden Catella Hedgefond och småbolagsfonden JP Morgan US Small Cap i utbudet. I april inkluderades läkemedelsfonden JP Morgan Global Healthcare i utbudet samtidigt som Fidelity Global Healthcare togs bort. Under april lanserades också tre nya generationsfonder: Länsförsäkringar Pension 2050, Länsförsäkringar Pension 2055 och Länsförsäkringar Pension 2060. I september lanserades multistrategifonden Länsförsäkringar Multistrategi och Länsförsäkringar Sverige & Världen bytte namn och inriktning till Länsförsäkringar Global Hållbar. I september sänktes också avgifterna för nio av Länsförsäkringars egna aktiefonder i och med att nya andelsklasser lanserades. I december inkluderades hedgefonden Norron Target i utbudet.

Väsentliga händelser under året

Branschens nöjdaste pensionskunder

För tredje året i rad tar Länsförsäkringar Fondliv hem förstaplatsen när Svensk Kvalitetsindex mäter nöjdheten bland pensionskunderna på privatmarknaden. På företagsmarknaden placerar sig Länsförsäkringar Fondliv på en tredjeplats bland pensionskunderna.

Prisvinnande mobilapp

Under året har Länsförsäkringars mobilapp vunnit en rad priser, bland annat Web Service Award, Guldmobilen och Bästa service-design.

Nya Mina sidor pension

I september lanserades nya sidor för kunder som loggar in på lansforsakringar.se. De nya sidorna ger bland annat kunden bättre överblick och mer begriplig information kring sin pension.

Digital Hälsa

Som ett led i den digitala förflyttningen ersattes pappersblanketten Min hälsa med Digital hälsa för tjänstepensionskunderna. Det ger kunderna en bättre serviceupplevelse och ökad kvalitet. Digital hälsa effektiviserar också hanteringen och frigör tid för både rådgivare och administratörer.

Solvens 2

Ansökan till Finansinspektionen om att få använda en partiell intern modell för beräkning av vissa kapitalkrav godkändes under 2016. Bolaget har infört och rapporterat enligt Solvens 2 regelverket under hela året.

Försäljningsverktyget Navet

I november lanserades säljverktyget Navet. Navet är ett gränssnitt som ska underlätta informationsinhämtning och arbetet i underliggande bassystem och tjänster. Navet håller ihop information om företagets och de anställdas tjänstepensionslösningar.

Ny ersättningsmodell för förmedlad affär

Från 1 juni slopades den så kallade up front-ersättningen till livförsäkringsförmedlare. Istället infördes en ny modell där ersättningen är kopplad till premieflöde och kapital. Den nya modellen är mer transparent samtidigt som den styr mot långsiktiga relationer till både kund och försäkringsförmedlare.

Sänkta fondavgifter

Den 16 september sänkte Länsförsäkringar avgifterna på nio av egna aktivt förvaltade aktiefonder. Förvaltningsavgiften sänktes med upp till 0,4 procentenheter och gäller för kunder som redan har eller köper fonderna genom Länsförsäkringar.

Resultat och ekonomisk ställning

Resultatet i Länsförsäkringar Fondliv uppgick till 516 (519) Mkr. Det är en minskning med 3 Mkr. Den främsta anledningen till att resultatet är på samma nivå som förra året är att de ökade intäkterna till följd av större förvaltad kapital möts av ökade kostnader på grund av IT-investeringar inom digital utveckling.

Förvaltad kapital

Det totala förvaltade kapitalet har ökat med 11 Mdkr och uppgick till 114 Mdkr vid årets utgång. Ökningen beror både på positivt nettoinflöde och på positiv avkastning. Det förvaltade kapitalet för Garantiförvaltningen uppgick till 3 Mdkr per den sista december.

Premieinkomst

Större delen av Länsförsäkringar Fondlivs premieflöden redovisas via balansräkningen. Premieinkomsten efter avgiven återförsäkring i resultaträkningen uppgick till 173 (140) Mkr. Från och med 2013 nytecknas riskförsäkringar i Länsförsäkringar Fondliv. Då affären är i ett uppbyggnadsstadium växer premieinkomsten mycket jämfört med föregående år. Som premieinkomst redovisas den del av premierna som innehåller en väsentlig försäkringsrisk.

Avgifter från finansiella avtal

Avgifter från den finansiella komponenten i avtalen redovisas som avgifter från finansiella avtal. Avgifterna har ökat med 2 procent jämfört med föregående år och uppgick till 659 (649) Mkr. Ökningen förklaras främst av volymökning genom ökat förvaltad kapital och stabilt premieinflöde.

Förvaltningsersättningar

Förvaltningsersättningarna uppgick till 740 (728) Mkr. Ökningen beror på det ökade förvaltade kapitalet.

Driftskostnader

Driftskostnaderna uppgick till 973 (910) Mkr, en ökning med 7 procent. Ökningen av

driftskostnaderna förklaras främst av minskade aktiveringar av anskaffningskostnader samt högre kostnader för IT och administration. Av driftskostnaderna utgörs 410 (355) Mkr av administrationskostnader.

Kapitalsituation

Införandet av nya EU-regler för försäkringsverksamhet, Solvens 2, per 1 januari 2016 ändrade i väsentlig utsträckning regler om kapitalkrav för försäkringsverksamhet. Utvecklingen under året beskrivs här enligt de nya reglerna.

Länsförsäkringar Fondliv fick i maj 2016 som första svenska försäkringsbolag Finansinspektionens tillstånd att beräkna kapitalkrav för försäkringsverksamhet med en partiell intern modell. Kapitalkrav för merparten av marknadsrisker, skadeförsäkringsrisker och sjukförsäkringsrisker beräknas med en intern modell, medan kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln.

Länsförsäkringar Fondlivs kapitalbas stärktes under året till följd av ett ökat förvaltad kapital samt god resultatutveckling. Kapitalbasen vid årsskiftet påverkas av den planerade utdelningen om 750 Mkr till moderbolaget, vilket sammanlagt gav en något mindre ökning. Totalt sett ökar kapitalbasen med 1 064 Mkr till 10 030 Mkr. Kapitalkravet ökade samtidigt med 320 Mkr till 6 675 Mkr. Beskrivning av bolagets kapitalsituation enligt Solvens 2 beskrivs närmare i LFAB koncernens Solvency and Financial Condition Report.

Risker och riskhantering

Ett av de viktigaste målen för Länsförsäkringar Fondliv är att säkerställa att bolaget med marginal kan infra sina åtaganden till kunderna. Styrningen av risktagandet är därför en integrerad del i verksamhetsstyrningen och har som mål att en betryggande avvägning görs mellan risknivå och förutsättningar för avkastning. Marknadsrisker uppstår framför allt genom att intjäningen i fondförsäkringsverksamheten är beroende av utvecklingen på finansmarknaderna och livförsäkringsrisker härrör främst från annullationsrisker, det vill säga risken för lägre framtida avgiftsintäkter till följd av att kunder lägger sina försäkringar i fribrev eller flyttar till ett annat försäkringsbolag.

En mer ingående beskrivning av de risker Länsförsäkringar Fondliv är exponerade

mot, samt hur dessa risker hanteras, finns beskrivna i not 2 Risk- och kapitalhantering.

Medarbetare

Medarbetarskap och ledarskap

Engagerade medarbetare och ett starkt ledarskap är viktiga förutsättningar för att uppnå goda resultat. Länsförsäkringar Fondliv arbetar tillsammans med övriga bolagen inom Länsförsäkringar AB koncernen enligt en gemensam modell för prestationsstyrning. Medarbetarskap i Länsförsäkringar Fondliv innebär bland annat att varje medarbetare tar ansvar för sin egen utveckling vad gäller prestation, kompetens och hälsa. I medarbetarskapet ingår även att aktivt driva verksamhetsförbättringar.

Utgångspunkten är företagets värderingar samt medarbetar- och ledarprofilen. Årets mätning visar att samtliga index ligger kvar på en hög nivå, med högt engagerade medarbetare, tydlighet kring mål och uppföljning, minskad upplevelse av negativ stress och upplevelsen av att förstå slutkunden är hög.

73 (72) procent av medarbetarna uppfattar att deras kompetens utvecklas i takt med förändrade krav i arbetet. Förtroendet för hur ledningen och affärsenheter leds ligger kvar på en bra och stabil nivå. Ledarskapsindex ligger kvar på 79. De frågeområden såsom medarbetarna kvitterar på som våra styrkor i ledarskapet är att arbetsgrupperna leds bra, att man får regelbunden feedback och att det finns en tydlighet i krav och förväntningar samt upplevelsen av att känna sig respekterad av sin chef.

Hälsa och arbetsmiljö

75 (67) procent upplever arbetsmiljön som bra i sin helhet, 61 (45) procent upplever att man har en rimlig stressnivå i sitt arbete och 80 (72) procent upplever att man har balans mellan arbete och fritid.

Ledarskapsansvaret inom arbetsmiljö- och hälsofrågor är tydligt kommunicerat. Riskbedömning sker inför alla organisatoriska förändringar i verksamheten och är ett uttalat chefsansvar. Alla medarbetarna har en sjukvårdsförsäkring, som ger snabb tillgång till privat vård. I försäkringen ingår sjukvårdsrådgivning, personligt samtalsstöd samt förebyggande hälsotjänster. En tydlig rehabiliteringsprocess finns implementerad i verksamheten.

Inom Länsförsäkringar finns ett generöst subventionerat friskvårdserbjudande i egen anläggning med motionspass, konditions- och styrketräning och möjligheter till massage och motion en timme i veckan på arbetstid. Avtal med Företagshälsovården finns för hälsokontroller samt arbetsrelaterade sjukdomar som stresssymptom eller ergonomiska besvär.

Jämställdhet och mångfald

85 (80) procent upplever att man värdesätter mångfald i arbetsgruppen och 86 (82) procent uppfattar att vi är en jämställd arbetsplats. En jämn fördelning mellan män och kvinnor eftersträvas på chefsbefattningar inom samtliga nivåer i bolaget. Mätningar utförs regelbundet för att mäta hur medarbetare uppfattar jämställdheten inom bolaget, mätningen 2016 visade på en fortsatt förbättring av hur jämställd arbetsplatsen uppfattas. Arbetet fortsätter med att löpande skapa balans i arbetsgrupper och kvalitetssäkring av lönenivån för män och kvinnor i lika befattningar sker kontinuerligt med en lönekartläggning enligt lag vart tredje år. Ett aktivt arbete sker i nyrekrytering för att öka den etniska mångfalden. Inga diskrimineringsärenden rapporterades under 2016.

För uppgift om antal anställda, se not 10.

Förändringsresan har bara börjat

Vi vill skapa förutsättningar för våra ledare och medarbetare att kunna leda sig själv utifrån vilja, mod och engagemang. Att våga ta ansvar och vilja bidra i vår gemensamma förflyttningsresa kommer att rusta oss för morgondagens arbetsliv. Genom att fortsätta vår kulturresa som utgår från detta vill vi skapa en miljö och en kultur där både det digitala och förändring ingår. Där vi ständigt utvecklar och ser lärande som en naturlig del i vardagen och där vi via att utveckla målstyrning, ledarskap och medarbetarskap fortsätter vår förflyttningsresa för att realisera livverksamhetens strategi.

Hållbarhet

Ansvarsfulla investeringar

Hållbarhet är viktigt för Länsförsäkringar och vi tror även att hållbarhetsfaktorer kan påverka avkastning och risk. Därför tittar vi alltid på hur fondförvaltarna jobbar med hållbarhet.

Länsförsäkringar Fondlives etiska riktlinjer baseras på internationella konventioner inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Länsförsäkringar AB har skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och arbetar med att implementera principerna i investeringsverksamheten. Alla investeringar i aktier och kreditobligationer genomlysas med hjälp av en extern konsult för att identifiera bolag som kränker internationella konventioner. Vid kränkning mot riktlinjerna finns främst två alternativ, avyttra tillgången eller påverka genom påtryckningar och dialog. Länsförsäkringar Fondliv använder i första hand dialog och påtryckningar för att få bolag att agera ansvarsfullt.

Ansvarsfulla investeringar handlar om att investera i bolag som tar hänsyn till hållbarhet i sin verksamhet. Miljö, energi och klimatfrågor står ofta i fokus, liksom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och god affäretik. Många fondförvaltare väljer inte bara bort att investera i vissa företag utan arbetar även aktivt med att påverka bolag i önskad riktning. En del fonder väljer även in bolag som anses vara förebilder inom hållbarhet eller som är inriktade på ett särskilt hållbarhetsstema till exempel förnyelsebar energi.

Länsförsäkringar AB skrev 2015 under det internationella initiativet Montreal Pledge där investerare världen över förbinder sig att mäta och redovisa koldioxidavtryck för sina investeringar. Klimatavtrycket i Länsförsäkringars koldioxidavtryck i egna aktiefonder redovisas på webbplatsen. Under 2016 inleddes ett arbete med att minska klimatavtrycket i Länsförsäkringars egna fonder genom avyttring av gruv- och energibolag med mer än 50 procent av intäkterna från kol. Länsförsäkringar AB stödjer Carbon Disclosure Project (CDP) som samlar miljöinformation från bolag som sedan används av investerare för finansiella analyser inklusive mätning av koldioxidavtryck. Under 2016 har Länsförsäkringar fört dialoger ihop med andra investerare för att få fler bolag att rapportera till CDP samt för att få fler bolag att arbeta aktivt med att minska sin miljöpåverkan.

Ny teknik skapar nya förutsättningar

Ny teknik och digitalisering är viktiga verktyg som bidrar till ett modernare och mer miljömedvetet arbetssätt. Genom digitala blanketter och digitala signaturer minskar andelen papper drastiskt. Bra exempel på detta är leveransen av Digital Hälsa där en omfattande hälsodeklaration på papper har ersättas med ett helt digitalt flöde. Länsförsäkringar Fondliv kommer också att lansera en helt digital köptjänst för tjänstepensioner i början av 2017. Kunderna själva börjar också bli allt mer benägna att slopa papperversioner vilket är tydligt när det gäller värdebesked. 2016 var det endast tio procent av kunderna som fortfarande önskade värdebesked på papper, siffran minskar varje år.

Kunderna och omvärlden uppskattar det vi gör

I årets Hållbarhetsbarometer från NBA, Nordic Brand Academy, hamnade Länsförsäkringar på förstaplatsen bland pensionsbolagen och rankas som det mest hållbara pensionsbolaget 2016. Betyget ökade från 59 till 68. Hållbarhetsbarometern bygger på intervjuer med privatpersoner och mäter hur de upplever att pensionsbolagen jobbar och tar hänsyn till hållbarhetsfrågorna.

För andra året i rad gav försäkringsförmedlaren Söderberg & Partners toppbetyg till Länsförsäkringar efter att ha granskat hållbarhetsarbetet i de svenska fondförsäkringsbolagen. Söderberg och Partners utvärderade 14 svenska fondförsäkringsbolags hållbarhetsarbete. Länsförsäkringar var ett av fem bolag vars hållbarhetsarbete fick grönt ljus. Granskningen lyfte särskilt fram vårt arbete med fondutbudet och vårt påverkande arbete mot förvaltare och bolag.

Även i Max Matthiessens granskning om ansvarsfulla investeringar lyckades Länsförsäkringar behålla betyget godkänd inom samtliga betygskriterier. Länsförsäkringar uppfyllde Max Matthiessens kriterier bland annat för fonder under eget namn, att vi inkluderar ansvarsfulla investeringar vid upphandling av externa fonder och att

utbudet på fondtorget är tillräckligt för att skapa en balanserad fondportfölj med både aktier och ränta.

Strukturerat arbete

Länsförsäkringar Fondliv arbetar med miljöhänsyn i hela verksamheten genom att miljöledningssystemet är certifierat enligt ISO 1400. För att miljöarbetet ska drivas på ett strukturerat och uthålligt sätt och samtliga länsförsäkringsbolag är också certifierade enligt ISO 14001.

Länsförsäkringar Fondliv tar ansvar för den negativa påverkan på miljön, som uppstår på grund av verksamhet, i enlighet med företagets miljöpolicy. Tjänsteresor ger bland annat utsläpp av växthusgasen koldioxid. För att minimera miljöpåverkan från tjänsteresorna styrs resorna i stor utsträckning till tåg enligt de reseriktlinjer som finns i tjänsteresepolicyn. Teknisk utrustning möjliggör möten via telefon, video och i digitala kanaler som minskar resandet. De tjänstebilar som finns uppfyller miljöbilsdefinitionen i tjänstebilpolicyn. För att stimulera övergången till fordon som drivs med icke fossila bränslen har företaget också laddningsstationer för elbilar. Möjligheten att låna cyklar och SL-kort för resor under dagen ger också incitament att resa mer miljövänligt.

Väsentliga händelser efter årets utgång

Inga väsentliga händelser har inträffat efter årets utgång.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Länsförsäkringar Fondliv kommer även fortsättningsvis att fokusera på att erbjuda fondförsäkring via Länsförsäkringars fondtorget för pensionssparande med förvaltningsformen Garantiförvaltning som ett komplement för kunder som vill ha en uttad garanti om att minst få tillbaka sparbelopp. Länsförsäkringar Fondliv kommer fortsatt att erbjuda sjukförsäkring, efterlevandeförsäkring och olycksfallsförsäkring.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserad vinst	2 049 383 416 kronor
Årets vinst	516 293 192 kronor
Summa	2 565 676 608 kronor

Styrelsen och verkställande direktören föreslår av vinstmedlen utdelas till moderbolaget 75 000 kronor per aktie motsvarande 750 000 000, i ny räkning balanseras 1 815 676 608 kronor. Det är styrelsens bedömning att vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet och bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt enligt ABL 17:3.

Resultatet av årets verksamhet och bolagets ställning 31 december 2016 framgår av efterföljande finansiella rapporter med tillhörande noter.

Femårsöversikt

Mkr	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat					
Premieinkomst, efter avgiven återförsäkring	173	140	107	61	20
Avgifter från finansiella avtal	659	649	570	501	431
Kapitalavkastning, netto ¹⁾	148	-21	101	55	1 087
Försäkringsersättningar, efter avgiven återförsäkring	-104	-98	-53	-36	-19
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	600	757	614	401	337
Årets resultat	516	519	368	246	128
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar	3 477	2 697	2 045	1 440	612
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	112 050	100 823	91 974	76 705	62 384
Försäkringstekniska avsättningar	2 471	1 938	1 432	875	426
Konsolideringskapital	2 744	2 231	1 812	1 694	1 835
Kapitalbas (enligt FRL lydelse per 2015-12-31)	-	2 104	1 638	1 394	1 426
Erforderlig solvensmarginal (enligt FRL lydelse per 2015-12-31)	-	1 145	1 029	819	649
Kapitalbas försäkringsgrupp (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ³⁾	-	9 437	7 619	-	-
Kapitalkrav försäkringsgrupp (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ³⁾	-	6 072	6 293	-	-
Kapitalbas	10 030	8 966 ²⁾	-	-	-
Minimikapitalkrav	1 669	1 558 ²⁾	-	-	-
Solvenskapitalkrav	6 675	6 355 ²⁾	-	-	-
Kapitalkvot	150%	141% ²⁾	-	-	-
Kapitalbas för försäkringsgrupp ⁴⁾	40 602	36 905 ²⁾	-	-	-
Solvenskapitalkrav för försäkringsgrupp ⁴⁾	30 125	28 233 ²⁾	-	-	-
Nyckeltal					
Förvaltningskostnadsprocent	0,9%	0,9%	1,0%	1,1%	1,3%
Direktavkastning ⁵⁾	0,3%	0,5%	1,0%	0,6%	0,2%
Totalavkastning ⁵⁾	5,3%	-0,2%	6,0%	5,6%	2,0%

¹⁾ För ytterligare upplysningar se not 17 Kapitalavkastning per värderingskategori.

²⁾ Öppningsbalans 2016-01-01 enligt Solvens 2. Jämförelsesiffror finns ej då regelverket trädde i kraft 2016-01-01.

³⁾ En försäkringsgrupp för Länsförsäkringar AB (publ) tillsammans med Liv Försäkrings AB och Länsförsäkringar Sak AB med anledning av ändring av Försäkringsrörelselagen (2010:2043) som började gälla 1 januari 2014.

⁴⁾ Gruppen enligt försäkringsrörelseregler består av moderbolaget Länsförsäkringar AB, samtliga försäkringsföretag i koncernen, Länsförsäkringar Bank AB, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Hypotek AB och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ingår i gruppen trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Beräkningarna sker enligt den konsolideringsmetod som anvisas i EUs Solvens 2 direktiv förutom att försäkringsrörelsereglerna kräver att avdrag sker för överskott i dotterbolag som inte är överförbart till annat företag i gruppen endast om dotterbolaget i fråga är ett försäkringsföretag.

⁵⁾ Vid beräkning av direkt- och totalavkastning är endast tillgångar för Garantiförvaltningen medtagen som visar företagets egen kapitalförvaltning.

Definitioner

Konsolideringskapital

Eget kapital, obeskattade reserver (inklusive uppskjuten skatt) samt övervärden på tillgångar.

Kapitalbas

Kapitalbasen består av primärkapital och tilläggskapital. Primärkapitalet är skillnaden mellan tillgångar och skulder värderade i enlighet med Solvens 2-regelverket samt efterställda skulder. Tilläggskapitalet består av poster som inte är upptagna i den legala balansräkningen men som kan krävas in för att täcka förluster. I Länsförsäkringar Fondliv består i huvudsak kapitalbasen av eget kapital enligt legalt bokslut som justerat med omvärderingsposter och uppstår vid omvärdering av balansräkningen i enlighet med Solvens 2.

Minimikapitalkrav

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet och beräknas med beaktande helt eller delvis av försäkringstekniska avsättningar, premieinkomst, positiv risksumma, uppskjutna skatter, administrativa kostnader och avgiven återförsäkring samt solvenskapitalkravet.

Solvenskapitalkrav

Regulatoriskt solvenskapitalkrav beräknat enligt Länsförsäkringars ABs partiell intern modell.

Kapitalkvot

Kapitalbasen i förhållande till Solvenskapitalkravet.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnaderna enligt resultaträkningen samt skaderegleringskostnader enligt not 8 i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Direktavkastning

Direktavkastning beräknas som saldot av ränteintäkter, utdelning på aktier och andelar i förhållande till dessa tillgångars genomsnittliga värde under året.

Totalavkastning

Summa av direktavkastning samt realiserade och orealiserade värdetförändringar i förhållande till placeringstillgångar genomsnittliga värde under året.

Finansiella rapporter

Resultaträkning	12
Rapport över totalresultat	12
Resultatanalys	13
Balansräkning	14
Rapport över förändringar i eget kapital	16
Kassaflödesanalys	16
Not 1	Redovisningsprinciper 17
Not 2	Risker och riskhantering 23
Not 3	Premieinkomst 29
Not 4	Kapitalavkastning, intäkter 29
Not 5	Orealiserade vinster på placeringstillgångar 29
Not 6	Övriga tekniska intäkter 29
Not 7	Utbetalda försäkringsersättningar 29
Not 8	Driftskostnader 29
Not 9	Arvoden och kostnadsersättning till revisorer 29
Not 10	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar 30
Not 11	Kapitalavkastningar, kostnader 31
Not 12	Orealiserade förluster på placeringstillgångar 31
Not 13	Övriga tekniska kostnader 31
Not 14	Kapitalavkastning, intäkter, icke-tekniskt 31
Not 15	Orealiserade vinster, icke tekniskt 31
Not 16	Kapitalavkastning, kostnader, icke-tekniskt 31
Not 17	Kapitalavkastning, netto per värderingskategori 31
Not 18	Orealiserade förluster, icke-tekniskt 31
Not 19	Skatt 32
Not 20	Andra immateriella tillgångar 32
Not 21	Aktier och andelar i intresseföretag 32
Not 22	Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag och intresseföretag 33
Not 23	Aktier och andelar 33
Not 24	Obligationer och andra räntebärande värdepapper 33
Not 25	Derivat 33
Not 26	Tillgångar för villkorad återbäring 33
Not 27	Fondförsäkringstillgångar 33
Not 28	Övriga fordringar 33
Not 29	Materiella tillgångar 33
Not 30	Förutbetalda anskaffningskostnader 33
Not 31	Aktiekapital 33
Not 32	Livförsäkringsavsättningar 34
Not 33	Oreglerade skador 34
Not 34	Fondförsäkringsåtaganden 34
Not 35	Pensioner 34
Not 36	Skulder avseende direkt försäkring 34
Not 37	Övriga skulder 34
Not 38	Klassificering av finansiella tillgång och skulder 35
Not 39	Värderingsmetoder för verkligt värde 36
Not 40	Upplysning om kvittning 36
Not 41	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser 37
Not 42	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder 37
Not 43	Upplysningar om transaktioner med närstående 38
Not 44	Vinstdisposition 39

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse, Mkr	Not	2016	2015
Premieinkomst före avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	3	189,3	155,1
Premier för avgiven återförsäkring		-15,9	-14,8
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring		173,4	140,3
Avgifter från finansiella avtal		658,8	649,3
Kapitalavkastning, intäkter	4, 17	113,9	116,3
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5, 17	7 988,0	5 365,1
Övriga tekniska intäkter	6	807,2	801,9
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	7	-50,8	-38,5
Återförsäkrarens andel		1,7	1,3
Summa		-49,1	-37,2
Förändring i avsättning för oregerade skador före avgiven återförsäkring		-55,9	-62,2
Återförsäkrarens andel		0,9	1,0
Summa		-55,0	-61,2
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-104,1	-98,4
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtagande		-7 946,6	-5 119,8
Driftskostnader	8, 9, 10	-973,3	-910,4
Kapitalavkastning, kostnader	11, 17	-52,7	-46,6
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	12, 17	-	-79,5
Övriga tekniska kostnader	13	-64,2	-61,0
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		600,4	757,2
Icke teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		600,4	757,2
Kapitalavkastning, intäkter	14, 17	18,8	8,9
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	15, 17	9,3	-
Kapitalavkastning, kostnader	16, 17	-13,4	-16,2
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	18, 17	-	-4,2
Övriga icke tekniska kostnader		-0,0	-0,0
Resultat före skatt		615,1	745,7
Årets skatt	19	-98,8	-226,7
Årets resultat		516,3	519,0

Rapport över totalresultat

Mkr	2016	2015
Årets resultat	516,3	519,0
Övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	516,3	519,0

Resultatanalys 2016

Mkr	Direktförsäkringar av svenska risker						
	Total	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring		
		Fond-försäkring	Avgifts-bestämd traditionell försäkring	Sjukförsäkring och premiebefrielse	Fond-försäkring	Individuell traditionell försäkring	Sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielse
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat							
Premieinkomst							
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	189,3	8,9	14,2	140,5	7,2	2,3	16,2
Premier för avgiven återförsäkring	-15,9	-0,1	-0,4	-13,7	-0,4	-0,0	-1,3
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	173,4	8,8	13,8	126,8	6,8	2,3	14,9
Avgifter från finansiella avtal	658,8	487,1	22,8	0,0	144,8	4,1	0,0
Kapitalavkastning, intäkter	113,9	6,0	91,9	-	1,2	14,8	-
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	7 988,0	6 574,0	61,9	-	1 342,1	10,0	-
Övriga tekniska intäkter	807,2	664,0	0,5	-	142,6	0,1	-
Försäkringsersättningar							
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-50,8	-5,5	-7,1	-24,1	-5,3	-0,7	-8,1
Återförsäkrars andel	1,7	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,2
Summa	-49,1	-5,5	-7,1	-22,6	-5,3	-0,7	-7,9
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	-55,9	0,0	2,4	-52,7	0,0	0,2	-5,8
Återförsäkrars andel	0,9	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,2
Summa	-55,0	0,0	2,4	-52,0	0,0	0,2	-5,6
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-104,1	-5,5	-4,7	-74,6	-5,3	-0,5	-13,5
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	-7 946,6	-6 505,3	-107,8	0,0	-1 316,1	-17,4	0,0
Driftskostnader	-973,3	-717,3	-19,2	-59,9	-156,6	-5,5	-14,8
Kapitalavkastning, kostnader	-52,7	0,0	-45,4	0,0	0,0	-7,3	0,0
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga tekniska kostnader	-64,2	-42,0	-0,2	-	-22,0	-0,0	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	600,4	469,8	13,6	-7,7	137,5	0,6	-13,4
Avvecklingsresultat	-11,8	-	-	-8,9	-	-	-2,9
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)							
Livförsäkringsavsättning	2 242,2	-	1 915,3	-	-	326,9	-
Oreglerade skador	228,7	3,4	4,6	168,0	18,4	1,8	32,5
Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken (före avgiven återförsäkring)							
Villkorad återbäring	424,2	-	380,5	-	-	43,7	-
Fondförsäkringsåtaganden	111 800,6	93 288,2	-	-	18 512,4	-	-
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar							
Oreglerade skador	16,8	-	-	15,0	-	-	1,8

Balansräkning

Mkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Andra immateriella tillgångar	20	194,9	127,6
Summa immateriella tillgångar		194,9	127,6
Placeringstillgångar i koncernföretag och intresseföretag			
Aktier och andelar i intresseföretag	21	29,2	29,2
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	22	107,7	94,3
Summa placeringstillgångar		136,9	123,5
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	23	892,0	806,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	24	2 463,9	1 775,3
Derivat	25	13,8	20,8
Summa andra finansiella placeringstillgångar		3 369,7	2 602,7
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken			
Tillgångar för villkorad återbäring	26	424,2	506,0
Fondförsäkringstillgångar	27	111 625,9	100 316,8
Summa placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken		112 050,1	100 822,8
Återförsäkrares andel av Försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador		16,8	15,9
Fordringar			
Fordringar avseende återförsäkring		-	-
Övriga fordringar	28	677,2	587,5
Summa fordringar		677,2	587,5
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	29	2,7	2,8
Aktuell skattefordran	19	135,1	-
Uppskjuten skattefordran	19	3,7	-
Kassa och bank		287,8	450,2
Summa andra tillgångar		429,3	453,0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		23,6	20,0
Förutbetalda anskaffningskostnader	30	1 047,9	1 059,2
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		8,0	3,5
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 079,5	1 082,7
SUMMA TILLGÅNGAR		117 954,4	105 815,6

Balansräkning, forts.

Mkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Aktiekapital	31	100,0	100,0
Fond för utvecklingsavgifter		81,8	-
Balanserad vinst		2 049,4	1 612,2
Årets resultat		516,3	519,0
Summa eget kapital		2 747,5	2 231,2
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	32	2 242,2	1 775,4
Oreglerade skador	33	228,7	162,7
Summa försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)		2 470,9	1 938,1
Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken (före avgiven återförsäkring)			
Villkorad återbäring		424,2	506,0
Fondförsäkringsåtaganden	34	111 800,6	100 495,6
Summa avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken (före avgiven återförsäkring)		112 224,8	101 001,6
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	35	2,2	2,8
Aktuell skatteskuld	19	-	65,6
Övriga avsättningar		2,5	2,3
Summa avsättning för andra risker och kostnader		4,7	70,7
Depåer från återförsäkrare		16,8	15,9
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	36	104,2	74,0
Skulder avseende återförsäkring		0,6	6,6
Derivat	25	2,4	1,6
Övriga skulder	37	356,0	452,7
Summa skulder		463,2	534,9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		26,5	23,2
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		117 954,4	105 815,6

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Summa
	Aktiekapital	Fond för utvecklingsavgifter	Balanserad vinst eller förlust	Årets resultat	
Eget kapital den 1 januari 2015	100,0	-	1 344,4	367,8	1 812,2
Årets resultat tillika årets totalresultat	-	-	-	519,0	519,0
Lämnad utdelning	-	-	-100,0	-	-100,0
Vinstdisposition	-	-	367,8	-367,8	-
Eget kapital den 31 december 2015	100,0	-	1 612,2	519,0	2 231,2
Eget kapital den 1 januari 2016	100,0	-	1 612,2	519,0	2 231,2
Årets resultat tillika årets totalresultat	-	-	-	516,3	516,3
Avsättning till Fond för utvecklingsavgifter	-	81,8	-81,8	-	-
Lämnad utdelning	-	-	-	-	-
Vinstdisposition	-	-	519,0	-519,0	-
Eget kapital den 31 december 2016	100,0	81,8	2 049,4	516,3	2 747,5

Kassaflödesanalys

Mkr	Not	2016	2015
Resultat före skatt		615,1	745,8
Betald skatt		-218,1	-218,1
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		3 683,4	3 851,0
Summa		4 080,4	4 378,7
Förändring av övriga rörelsefordringar och skulder			
Placeringstillgångar		-573,7	-523,0
Övriga tillgångar		-3 387,0	-3 544,0
Skulder		-139,2	-11,9
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-19,5	299,8
Investeringsverksamheten			
Förvärv intressebolag		-	-2,5
Aktivering immateriella anläggningstillgångar		-67,3	-53,7
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-67,3	-56,2
Finansieringsverksamheten			
Lämnad utdelning		-	-100,0
Periodens kassaflöde		-86,8	143,6
Likvida medel vid periodens början		501,4	357,8
Likvida medel vid periodens slut		414,6	501,4
Förändring i likvida medel		-86,8	143,6

Tilläggsupplysningar till kassaflöden

Mkr	2016	2015
Räntebetalningar	55,0	23,5
Ränteutbetalningar	-16,1	-8,2
Summa	38,9	15,3
Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet:		
Förändringar av försäkringstekniska avsättningar	4 008,6	1 483,1
Värdeförändring och resultat av placeringstillgångar	-125,1	-20,7
Värdeförändring i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	-7 996,4	-5 365,1
Övrigt	7 796,3	7 753,7
Summa	3 683,4	3 851,0
Likvida medel		
Kassa och bank	287,8	450,2
Fordringar på koncernföretag som är tillgodohavanden på koncernkonto		
Länsförsäkringar AB, koncernbankkonto	25,8	50,2
Länsförsäkringar Bank	101,0	1,0
Summa	414,6	501,4

Med likvida medel avses tillgodohavanden på bankräkningar samt plusgiro. Beloppet redovisas i balansräkningen under kassa och bank samt, vad avser tillgodohavanden på koncernkonto, inom övriga fordringar.

Noter till de finansiella rapporterna

Belopp i Mkr om inget annat anges.

Not 1	Redovisningsprinciper
--------------	------------------------------

Företagsinformation

Årsredovisningen för Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-8219, avser räkenskapsår 1 januari–31 december 2016. Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag är ett vinstutdelande försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm. Adressen är Tegeluddsvägen 11-13, 106 50 Stockholm.

Företaget är ett helägt dotterföretag till Länsförsäkringar AB (publ), 556549-7020, med säte i Stockholm. Moderföretaget i den största koncernen där Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag är dotterföretag och där koncernredovisning upprättas är Länsförsäkringar AB (publ).

Normgivning och lag

Länsförsäkringar Fondlivs årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrift Årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter och rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Länsförsäkringar Fondliv tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Föreskrifterna från Finansinspektionen hänvisar med vissa undantag och begränsningar till IFRS.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen och verkställande direktören den 2 mars 2017. Årsredovisningen fastställs slutligen av årsstämman 2017.

Förutsättningar vid upprättande av företagets finansiella rapporter

Företagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är avrundade till miljoner kronor (Mkr), om inte annat anges. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde förutom större delen av företagets finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i den finansiella rapporten, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med lagbegränsad IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventualförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar är baserade på tidigare kunskaper och erfarenheter och grundar sig på den information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar, men för att minska avvikelserna utvärderas uppskattningarna regelbundet.

Ändringar av ovan nämnda uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpningen av företagets redovisningsprinciper

Ett område där företagsledningen gör väsentliga bedömningar är vid klassificering av försäkringsavtal. Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkringsavtal. Länsförsäkringar Fondliv har gjort bedömning av samtliga försäkringsavtal. Ren riskförsäkring klassificeras som försäkringsavtal enligt IFRS 4. För att ge en så komplett finansiell information som möjligt så har företaget valt att särredovisa den finansiella komponenten och försäkringskomponenten för samtliga fondförsäkringsavtal. Denna metod kallas "unbundling". Se avsnitt Försäkringsavtal nedan för ytterligare information.

Företaget gör bedömningar avseende klassificering av finansiella tillgångar och skulder, baserat på syfte med innehaven. Kategorierna av finansiella tillgångar och skulder finns beskrivna nedan under avsnitt Finansiella tillgångar och skulder, där även företagets bedömda klassificering framgår.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Försäkringstekniska avsättningar och avskrivningstiden för förutbetalda anskaffningskostnader är två områden som innebär en viss osäkerhet. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningen görs antaganden om bland annat diskonteringsränta, dödlighet, sjuklighet och omkostnader. Vid beräkning av avsättning för oreglerade skador görs en aktuariell uppskattning av förväntade tillkommande kostnader för redan inträffade skador och kostnader för skador som kan inträffa under försäkringarnas återstående löptid. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringstekniska avsättningar samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas. Antagandet för avskrivningstiden för förutbetalda anskaffningskostnader baserar sig på statistik av försäkringsavtalens löptid.

Pensionsavsättningar är delvis aktuariellt beräknade enligt försäkringstekniska riktlinjer och antagande om genomsnittlig årlig pension per åldersgrupp samt sannolikhetsbedömning av utnyttjande av förtida pensionsuttag. Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs nedan under avsnitt Ersättningar till anställda.

Nya och ändrade redovisningsprinciper

Nya standarder samt förändringar av standarder som har antagits av EU och som ska tillämpas från den 1 januari 2016 har inte medfört några väsentliga förändringar på företagets resultat eller finansiella ställning. Nedan beskrivs vilka ändringar som koncernen tillämpat från och med 1 januari 2016

Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560)

Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) har ändrats med tillämpning på räkenskapsår som börjar den 1 januari 2016 eller senare.

Ändringarna innebär bland annat att det belopp som aktiveras såsom utgifter för interna utvecklingsprojekt måste omföras inom eget kapital från fritt eget kapital till bundet eget kapital till Fond för utvecklingsutgifter. Om nyttjandeperioden för immateriella anläggningstillgångar som utgörs av utgifter för företagets eget utvecklingsarbete inte kan fastställas med en rimlig grad av säkerhet, ska perioden anses uppgå till fem år. Ändringarna innebär även att Poster inom linjen och Upplysning om händelser efter balansdagen flyttas till notuppgifter. Förslag till vinstdisposition ska även finnas i not. Utöver detta förväntas inte de nya reglerna innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:12)

om årsredovisning i försäkringsföretag

Föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 om årsredovisning i försäkringsföretag har ersatt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag.

I de nya föreskrifterna har bestämmelserna om nyckeltal anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens 2 direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal har inte de nya reglerna inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Nya redovisningsregler som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade redovisningsregler träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs de effekter som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade redovisningsregler förväntas få på företagets finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning.

IFRS 9 träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare med tidigare tillämpning tillåten. Standarden ska med vissa undantag tillämpas retroaktivt.

De kategorier som finns i IAS 39 ersätts av tre värderingskategorier, där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, till verkligt värde via övrigt totalresultat eller till verkligt värde via resultatet. Klassificeringen för skuldinstrument fastställs utifrån företagets affärsmodell för innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten värdering till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. Regler kring finansiella skulder överensstämmer huvudsakligen med reglerna i IAS 39. Baserat på den analys som genomförts bedöms klassificeringen av finansiella tillgångar enligt IFRS 9 bli i enlighet med vad som framgår av tabellen nedan. Effekten av klassificeringen av finansiella tillgångar och skulder enligt IFRS 9 bedöms förutom de utökade upplysningskraven få liten effekt.

Finansiell tillgång	Verkligt värde via resultatet	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via övrigt totalresultat
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringsstagaren bär risken	X		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	X		
Aktier och andelar	X		X
Derivat	X		
Kassa och bank		X	
Övriga fordringar		X	

Nya principer introduceras för nedskrivning av finansiella tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och för skuldinstrument som redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Nedskrivningsmodellen kräver redovisning av ett års förväntade kreditförluster redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningen baseras på de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. För övriga fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde genomförs en analys för att ta fram den mest lämpliga metoden för beräkning av förväntade kreditförluster.

Reglerna för säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar vid bedömning av ett säkringsförhållandes effektivitet samt utökar gränserna för vad som får identifieras som säkringsinstrument respektive säkrad post. Säkringsredovisning tillämpas inte, varvid dessa förändringar inte bedöms ha någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare och ersätter då samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter. IFRS 15 innehåller en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt som inte omfattas av andra standarder (till exempel IFRS 4 eller IFRS 9). Utgångspunkten i standarden är avtal om försäljning av en vara eller tjänst mellan två parter. Inled-

ningsvis ska ett kundavtal identifieras, vilket hos säljaren genererar en tillgång (rättigheter, ett löfte om erhållande av ersättning) och en skuld (åtagande, ett löfte om överföring av varor/tjänster). Enligt modellen ska en intäkt redovisas då ett åtagande att leverera utlovade varor eller tjänster till kunden uppfylls. EU har godkänt standarden. Länsförsäkringar har inom koncernen genomfört en analys av effekterna av IFRS 15 och implementering pågår. Bedömningen är att standarden inte kommer ha någon väsentlig effekt på bolagets finansiella rapporter, dock kommer upplysningskraven att utökas. Då effekterna av standarden förväntas vara begränsade kommer jämförelseinformation inte att omräknas vid första årets tillämpning av standarden.

IFRS 16 Leasing

IFRS 16 Leasing utfärdades den 13 januari 2016 och ska ersätta IAS 17 Leasingavtal. Den nya standarden träder i kraft 1 januari 2019 och tidigare tillämpning är tillåten givet att IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers även tillämpas. IFRS 16 är ännu inte antagen av EU.

Den nya standarden innebär för redovisning hos leasetagare att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i rapport över finansiell ställning. Klassificering i operationella och finansiella leasingavtal ska inte göras. Standarden ger vissa undantag för leasetagarens redovisning för tillgångar till mindre värden och för leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare. Standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav. Utvärdering av effekterna i företagets redovisning av IFRS 16 är ännu inte avslutad.

Kommande ändringar av IFRS som ännu inte publicerats

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående kommande nya eller ändrade IFRS förväntas få på företagets finansiella rapporter.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IASB bedriver ett arbete med en ny version av IFRS 4 Försäkringsavtal som ska ersätta den befintliga standarden. Den nya standarden kommer att heta IFRS 17. Standarden kommer att eliminera motsägelser och svagheter i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning av försäkringsavtal. Den uppdaterade standarden kommer även att ställa nya krav på upplysningar för att öka jämförbarheten mellan olika företag.

Den slutliga standarden förväntas att publiceras tidigast under första halvåret 2017. Ändringen förväntas att träda i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2021 eller senare. Länsförsäkringar driver inom koncernen ett projekt för att analysera effekterna av den nya standarden, projektet är i förstudiefasen.

I september 2016 antog IASB ett tillägg till IFRS 4 som bland annat innebär att försäkringsföretag får utnyttja ett undantag till att börja tillämpa IFRS 9, som tillämpas det räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Undantaget innebär att försäkringsföretagen istället kan välja att börja tillämpa IFRS 9 samtidigt som den kommande standarden IFRS 17 det vill säga från och med räkenskapsår 2021. Undantaget har ännu inte godkänts av EU. Länsförsäkringar har tentativt beslutat att inte utnyttja undantaget.

Aktieägartillskott och koncernbidrag

Aktieägartillskott redovisas direkt mot eget kapital hos mottagaren och mot aktier och andelar i koncernföretag hos givaren.

Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln i RFR 2. Koncernbidrag som lämnats till eller erhållits från moderföretaget redovisas i eget kapital efter avdrag för aktuell skatteeffekt, eftersom koncernbidragen redovisningsmässigt likställs med utdelning respektive aktieägartillskott.

Närstående

Som närstående juridiska personer räknas Länsförsäkringar AB-koncernens företag, intresseföretag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB och de 23 länsförsäkringsbolagen. Prissättningen för serviceverksamheten inom Länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Se not 42 Upplysningar om transaktioner med närstående för ytterligare information.

Omräkning av utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt transaktionsdagens valutakurs. Tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till svenska kronor enligt balansdagens valutakurser. Orealiserade valutakursdifferenser redovisas i resultaträkningen som valutaresultat netto under kapitalavkastning, intäkter eller kapitalavkastning, kostnader. De valutaterminer som används för att ekonomiskt säkra valutaexponeringen i balansräkningen värderas till verkligt värde och resultateffekter redovisas dels under ränteintäkter och dels som valutaresultat.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka Länsförsäkringar Fondliv åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att förbinda sig att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Enligt IFRS 4 Försäkringskontrakt, ska försäkringsavtal innehålla en viss mängd försäkringsrisk för att få hanteras som försäkringsavtal i redovisningen. Inom fondförsäkringsrörelsen finns kontrakt med betydande försäkringsrisk såväl som kontrakt med begränsad försäkringsrisk. Som försäkringsavtal klassificeras ren riskförsäkring samt försäkringskomponenten i de finansiella avtalen, se nedan. För att ge så komplett information som möjligt så särredovisas den finansiella komponenten och försäkringskomponenten för samtliga avtal, såväl de som klassificerats som försäkringsavtal som de som klassificerats som finansiella avtal.

Finansiella avtal

Försäkringsavtal som innehåller begränsad försäkringsrisk klassificeras som finansiella avtal. Dessa avtal delas, i redovisningen, upp i en finansiell komponent och en försäkringskomponent. Denna metod kallas unbundling.

Premier för den finansiella komponenten redovisas som en insättning i försäkringsrörelsen via balansräkningen. På motsvarande sätt redovisas utbetalningar av försäkringsersättningar för försäkringsavtal med begränsad risk som uttag ur försäkringsrörelsen över balansräkningen. Som intäkt redovisas de avgifter som kunden betalar och som kostnad redovisas företagets kostnad för försäkringsrisken. Intäkterna redovisas i Avgifter från finansiella avtal. De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning av finansiella avtal intäktsförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänsterna till innehavarna. Tjänsterna tillhandahålls jämt fördelade under avtalens löptid.

Premieinkomst

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in. Premierna avser direkt livförsäkring och utgörs av periodiska premier. Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång.

Övriga tekniska intäkter

I posten redovisas övriga intäkter i försäkringsrörelsen, såsom förvaltningsersättningar, provisionsintäkter, flyttavgifter och liknande.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar motsvarar redovisningsperiodens kostnad för inträffande skador, vare sig de är anmälda till företaget eller ej, oberoende av när skadan inträffat. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Kostnader för skadereglering ingår i utbetalda försäkringsersättningar.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader, administrationskostnader, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring. Driftskostnader för skadereglering redovisas under Utbetalda försäkrings-

ersättningar. Driftskostnader för finansförvaltning redovisas under Kapitalavkastning, kostnader.

KAPITALAVKASTNING

Kapitalavkastning, intäkter och kostnader

I kapitalavkastningen ingår ränteintäkter och räntekostnader samt valutakursvinster och valutakursförluster på placeringstillgångar, samt kassa och bank. Erhållna utdelningar, eventuella nedskrivningar av finansiella tillgångar samt externa kostnader för kapitalförvaltningen ingår i kapitalavkastningen. I kapitalavkastningen ingår även realiserade resultat på placeringstillgångar. Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och tillgångens anskaffningsvärde.

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserade resultat på placeringstillgångar och derivat ingår i posterna Orealiserade vinster samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Orealiserade resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som orealiserat resultat.

Skatt

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är en skatt som betalas av företaget för försäkringstagarens räkning. Skatteobjektet utgörs av marknadsvärdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarens räkning vid räkenskapsårets ingång. Den avkastningsskatt som hänför sig till perioden redovisas i resultaträkningen under aktuell skatt. Avgiftsuttag för avkastningsskatt redovisas i förändringen av försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk.

Inkomstskatt

En begränsad del av Länsförsäkringar Fondlivs resultat beskattas enligt inkomstskattelagen.

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen förutom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt räkenskapsår, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, samt eventuella justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas realiseras eller regleras. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och under-skottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna nyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan nyttjas.

Andra immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar består av egenutvecklade och förvärvade IT-system med bestämbara nyttjandeperioder. Dessa tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade av- och nedskrivningar. Avskrivningen påbörjas när tillgången är tillgänglig för användning.

Företagets egenutvecklade immateriella tillgångar redovisas endast om tillgången är identifierbar samt om företaget har kontroll över tillgången. Det redovisade värdet för egenutvecklade immateriella tillgångar inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter. Övriga utgifter för utveckling redovisas som en kostnad när de uppkommer. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgång till vilka de hänför sig.

Avskrivningstiden bestäms utifrån en nyttjandeperiod som uppgår till mellan fem och femton år. Avskrivning sker i resultaträkningen enligt linjär metod. Nedskrivningsbehov prövas årligen.

Motsvarande belopp för aktiverade utvecklingsutgifter avsätts i eget kapital till fond för utvecklingsutgifter.

Placeringstillgångar

Aktier och andelar i intresseföretag

Aktier och andelar i intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde justerat för nedskrivningsbehov. Som intresseföretag redovisas de företag där ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse, där företaget har ett betydande men inte ett bestämmande inflytande.

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdag vilket är den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden eller att reglera posterna med ett nettobelopp. Upplysning om kvittningar i balansräkningen lämnas i not 40 Upplysning om kvittning.

Klassificering och värdering

Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades och de valmöjligheter som finns i IAS 39. Efter det första redovisningstillfället avgör klassificeringen hur det finansiella instrumentet värderas. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas initialt till ett verkligt värde vilket motsvarar anskaffningsvärdet utan tillägg för transaktionskostnader. Värdering av finansiella instrument sker löpande till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde beroende på vilken kategori instrumentet tillhör.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option. Kategorin Innehav för handelsändamål utgörs av derivat vilka har ett positivt marknadsvärde. I kategorin Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option återfinns tillgångar vilka förvaltas och utvärderas baserat på tillgångarnas verkliga värden. Det verkliga värdet utgör även grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare. Eftersom förvaltning och utvärdering av dessa tillgångar sker till verkligt värde har företaget valt att klassificera dessa instrument som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. I balansräkningen utgörs Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option av posterna Fondförsäkringstillgångar Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt tillgångar för villkorad återbäring. Förändringar i verkligt värde på dessa tillgångar redovisas i resultaträkningen som realiserade vinster respektive realiserade förluster på placeringstillgångar.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar utgörs av finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är derivat eller noterade på en aktiv marknad. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet

anskaffningsvärde. I balansräkningen utgörs Lånefordringar och Kundfordringar av posterna Övriga fordringar och Kassa och bank.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella skulder värderade enligt Fair value option. En finansiell skuld som innehas för handel klassificeras i denna kategori om den förvärvas huvudsakligen i syfte att säljas inom kort, företaget har valt att klassificera derivat vilka har ett negativt marknadsvärde i kategorin Innehav för handelsändamål. Förändringar i verkligt värde på finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas som Realiserade vinster respektive Realiserade förluster på placeringstillgångar. Företaget har inga finansiella skulder i kategorin Finansiella skulder värderade enligt Fair value option.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av Övriga skulder. Skulderna i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Metoder för bestämning av verkligt värde

I noten 39 Värderingsmetoder för verkligt värde återfinns finansiella instrument som värderas till verkligt värde samt vilken nivå i värderingshierarkin som den indata som använts för att ta fram det verkliga värdet härrör ifrån.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

Den största delen av företagets finansiella instrument värderas till ett verkligt värde genom priser som är noterade på en aktiv marknad. Till priset görs inget tillägg för transaktionskostnader (t.ex. courtage) eller framtida transaktionskostnader vid en eventuell avyttring. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad när transaktioner äger rum med tillräcklig frekvens och volym för att ge fortlöpande prisinformation. Om marknaden för tillgången eller skulden är den mest fördelaktiga marknaden samt om ett företag vid värderingstidpunkten kan genomföra en transaktion med tillgången eller skulden till detta pris på denna marknad klassificeras innehavet som nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument som är noterade på en aktiv marknad och återfinns i nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde återfinns i balansräkningen som Fondförsäkringstillgångar, tillgångar för villkorad återbäring, Aktier och andelar samt Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tas det verkliga värdet fram genom att använda en värderingsteknik. Företaget innehar exempelvis OTC-derivat vilka inte handlas på en aktiv marknad. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter samt företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. De instrument där samtliga väsentliga indata som krävs för värdering till verkligt värde är observerbara återfinns i nivå 2 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde har fastställts genom att använda en värderingsteknik som bygger på marknadsuppgifter återfinns i balansräkningen som Derivat och tillgångar för villkorad återbäring. I de fall ett eller flera väsentliga indata inte baseras på observerbar marknadsinformation klassificeras det berörda instrumentet i nivå 3 i värderingshierarkin för verkligt värde. Företaget har inga instrument vars verkliga värde inte har kunnat fastställas baserat på observerbar marknadsinformation i balansräkningen.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer företaget till del och om anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärden med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar. Det redovisade värdet för en materiell tillgång bokas bort från balansräkningen vid utrangering, avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning, utrangering eller avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skill-

naden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader och redovisas som övriga icke-tekniska intäkter eller kostnader.

Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning och denna avskrivning redovisas som driftskostnad i resultaträkningen. Nyttjandeperioden är fem år för bilar. Avskrivningsmetod, restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt aktier och andelar i intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns beräknas tillgångens återvinningsvärde. För immateriella tillgångar som inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas på den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En sådan nedskrivning redovisas i resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas proportionellt på de tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger ett nedskrivningsbehov av någon finansiell tillgång genom att utvärdera objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som påverkar möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar, vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärden av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. Nedskrivningar belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

Då det inte längre finns någon indikation på att nedskrivningsbehovet fortfarande föreligger och då det sker en förändring i de antaganden som legat till grund för beräkning av återvinningsvärdet återförs en redovisad nedskrivning. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av Lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Kassa och bank

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut. Saldo på koncernkonto samt tillgodohavande i Länsförsäkringar Bank AB (publ) redovisas som Övriga fordringar i balansräkningen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal, eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal, och bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader

som man vill aktivera. Med anskaffningskostnader avses driftskostnader som till exempel provisioner och kostnader för försäljning som direkt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnader skrivs av ej linjärt under 20 år. Tillgången testas för nedskrivningsbehov varje år.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättning samt avsättning för oreglerade skador. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning, vilket avser avtalade förmåner för Garantiförvaltningen, motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets garanterade förpliktelser. Livförsäkringsavsättningen är beräknad per försäkring enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, annullationer, omkostnader och avkastningsskatt. Diskonteringsräntan baseras på marknadsräntor vid värderingstidpunkten och varje framtida transaktion värderas med hänsyn till den räntesats som svarar mot transaktionens duration i förhållande till beräkningstidpunkten. Antaganden om dödlighet baseras på statistiskt material representerande den målgrupp till vilken Länsförsäkringar Fondliv erbjuder försäkringslösningar. Det statistiska materialet baseras på Länsförsäkringars försäkringsbestånd men allmänt tillgänglig information har beaktats för jämförelse med vad som observeras i det egna försäkringsbeståndet. Annullationsantaganden bygger på historiskt utfall i Länsförsäkringar. Omkostnader följer ABC-utfallet för de administrativa driftskostnaderna och aktuella försäljningsavtal för provisionerna. Avkastningsskatten utgår från aktuell skattelagstiftning.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar avsättning för sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda skador. Avsättningen för sjukräntor motsvarar det diskonterade kapitalvärdet av företagets förpliktelser i enlighet med försäkringsavtalet. Avsättningen för fastställda skador motsvarar det diskonterade förväntade kapitalvärdet av företagets framtida utgifter med anledning av inträffade sjukfall. Här ingår skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda samt framtida driftskostnader. Här ingår även förräntningsrörelsen. Diskonteringsräntan fastställs utifrån aktuella marknadsräntor. Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt. För sjukräntor med fast belopp har det nominella räntebeloppet fastställts utifrån den räntekurva som används för livförsäkringsavsättningarna. För indexerade sjukräntor har på motsvarande sätt en realräntekurva använts.

Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken

Villkorad återbäring

Som villkorad återbäring redovisas återbäring för vilken försäkringstagarna bär en finansiell eller försäkringsteknisk risk som påverkar storleken på återbäringen. Avsättningen utgörs av värdet av de tillgångar som är kopplade till avtalen efter avdrag för livförsäkringsavsättning. Villkorad återbäring för förvaltningsformen "Garantiförvaltning" redovisas i balansräkningen.

Fondförsäkringsåtaganden

Posten består av finansiella skulder där skulden har en direkt koppling till värdet på en finansiell tillgång där företaget inte har någon risk i värdeförändringen på tillgångens verkliga värde. Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken motsvarar inlösenvärdet av de fondandelar som innehas för försäkringstagarens räkning.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan Länsförsäkringar Fondliv och återförsäkrare genom vilka företaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av företaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassifi-

ceras som avgiven återförsäkring. För avgiven återförsäkring redovisas de förmåner som företaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar och depåer från återförsäkrare. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal.

Länsförsäkringar Fondliv meddelar inte mottagen återförsäkring.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. Ingen rörlig ersättning utgår till anställda i Länsförsäkringar Fondliv.

Ersättning vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering. Ersättningarna som beräknas bli reglerade efter tolv månader redovisas till dess nuvärde. Ersättningar som inte förväntas regleras helt inom tolv månader redovisas som långfristiga ersättningar.

Augiftsbestämda pensionsplaner

Företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Den förmånsbestämda delen är försäkrad genom Försäkringsbranschens pensionskassa (FPK). Denna pensionsplan innebär att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information, varför ovan nämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Företaget har en förmånsbestämd pensionsplan. Planen är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren är utformade så att som pension erhålles cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Företaget har reserverat för den potentiella framtida kostnaden som uppstår om en anställd utnyttjar förmånen att gå i pension mellan 62 och 65 års ålder. Avsättningen är aktuariellt beräknad med antaganden om genomsnittlig årlig pension per åldersgrupp samt sannolikhetsbedömning av utnyttjande av framtida pensionsuttag.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet justeras för transaktioner som inte medför in- eller utbetalningar under perioden, uppdelat utifrån de olika verksamhetsgrenarna.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Riskhanteringssystemet inom Länsförsäkringar Fondliv

Länsförsäkringar Fondliv bedriver fondförsäkringsverksamhet och erbjuder pensionssparande och riskförsäkring i olika former som kan tecknas tillsammans med sparandeförsäkring. Länsförsäkringar Fondliv måste vid alla tillfällen med marginal kunna infria sina åttaganden till kunderna. Målsättningen är därför att Länsförsäkringar Fondliv ska ha ett effektivt och robust system för riskhantering för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med. Bolagets riskhanteringssystem består av en organisation med tydliga befogenheter och ansvar och innefattar riskstrategi, riskkapital, riskhanteringsprocesser, riskmättningsmetoder, processen för den Egna Risk och Solvensanalysen (ERSA), styrdokument och rapporteringsrutiner.

I det löpande riskhanteringsarbetet ingår att hantera kända risker samt även att identifiera nyttillkommande risker, exempelvis som en följd av förändrat utbud av produkter eller tjänster. Inom ramen för den egna risk- och solvensanalysen görs även framåtblickande analyser av storleken av risker enligt Solvens 2.

Organisation av riskarbetet

Styrelsen ansvarar ytterst för att det finns ett effektivt riskhanteringssystem och fastställer i Riskpolicyn ramarna för bolagets riskhantering. Styrelsen har inrättat ett revisionsutskott, ett ersättningsutskott och ett risk- och kapitalutskott som i huvudsak ansvarar för beredningen av vissa ärenden inför styrelsens behandling. Styrelsens risk- och kapitalutskott övervakar effektiviteten i riskhanteringssystemet. Vd ansvarar för att säkerställa att den löpande förvaltningen sker i enlighet med de av styrelsen fastställda strategierna, riktlinjerna och styrdokumenterna. Vd ansvarar vidare för att fastställa, inom de ramar som styrelsen beslutat, mer detaljerade regler för riskhantering. För alla nivåer i bolaget gäller att den som svarar för en verksamhet ansvarar för riskerna i densamma. Detta gäller även för utlagd verksamhet, såväl internt inom Länsförsäkringar AB-koncernen som till externa leverantörer.

Riskkontrollfunktionen inom Länsförsäkringar AB är fristående från den operativa verksamheten och ansvarar för den oberoende riskkontrollen. Riskkontrollfunktionen ansvarar för att hålla vd och styrelse informerade om bolagets samlade risksituation. Riskkontrollfunktionen ska utgöra ett stöd för styrelse, vd och övrig ledning i dess arbete med att upprätthålla ett effektivt riskhanteringssystem. Riskkontrollfunktionen ska vidare, genom förebyggande arbete, motverka oönskat risktagande och oberoende kontrollera hanteringen av de risker som tas inom verksamheten.

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med syfte att övervaka, kontrollera och ge stöd i att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad avseende interna och externa regelverk. Funktionen ska identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad och lämna rekommendationer till åtgärder till berörd personal, vd och styrelse.

Internrevisionen är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkringen av organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Styrelsens revisionsutskott övervakar effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering med avseende på den finansiella rapporteringen och även de operativa riskerna.

Solvens 2

Länsförsäkringar Fondliv tillämpar Solens 2 på hela verksamheten och har med start per 1 januari 2016 rapporterat enligt detta regelverk till Finansinspektionen och därmed upphört med rapportering enligt Finansinspektionens trafikklus. Finansinspektionen har godkänt Länsförsäkringar AB bolagets partiell intern modell för kapitalkravsberäkningar under Solvens 2. Genom den partiella interna modellen kan Länsförsäkringar Fondliv arbeta med mått på kapitalbehov avseende marknadsrisker som stämmer bättre med de egna riskerna i företaget än vad som följer av regelverkets standardformel. Länsförsäkringar Fondliv beräknar solvenskapitalkravet för ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, spreadrisk och valutarisk med interna modeller. Övriga risker modelleras i enlighet med standardformeln.

Övervakning och styrning av risktagande

Risikexponering, kapitalkrav och tillgängligt kapital övervakas kontinuerligt och rapporteras till styrelsen minst kvartalsvis. För riskerna i riskkartan (Figur 1) finns riktlinjer som behandlar hur risken identifieras, i den mån det är möjligt hur risken mäts, hur den ska hanteras inklusive gränser för risktagandet storlek samt hur risken övervakas och rapporteras.

Figur 1. Indelning av risk i Länsförsäkringar Fondliv

Livförsäkringsrisk	Marknadsrisk	Motpartsrisk
<ul style="list-style-type: none"> • Dödsfallsrisk • Livsfallsrisk • Driftskostnadsrisk • Annullationsrisk • Katastrofrisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktierisk • Valutarisk • Ränterisk • Spreadrisk • Koncentrationsrisk i placeringstillgångar 	<ul style="list-style-type: none"> • Motpartsrisk i avgiven återförsäkring • Motpartsrisk i finansiella derivat
Operativ risk	Sjukförsäkringsrisk	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk
<ul style="list-style-type: none"> • Produkt och processrisker • Personrisk • Säkerhetsrisk • IT risker • Compliance- och legalrisk 		
	Affärsrisk	Koncentrationsrisk i försäkringsrörelsen
	<ul style="list-style-type: none"> • Strategisk risk • Intjäningsrisk • Ryktesrisk 	

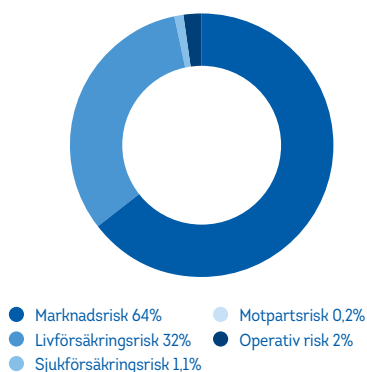

Riskprofil

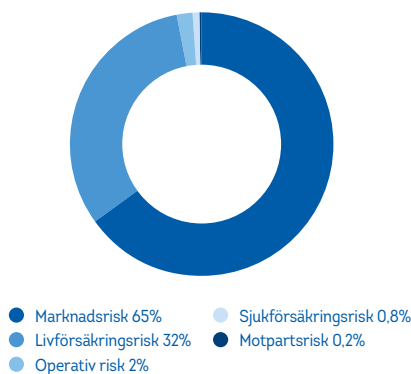
Länsförsäkringar Fondlivs verksamhet riktar sig i huvudsak till privatpersoner samt små- och medelstora företagare. Eftersom samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter uppnås en geografisk fördelning av livförsäkringsriskerna över hela landet. I enlighet med Solvens 2 regelverket är Länsförsäkringar Fondliv är exponerat mot främst marknadsrisker och livförsäkringsrisker vilket beskrivs mer i Länsförsäkringar AB- koncernens Solvency and Financial Condition Report.

Nedanstående illustration visar Länsförsäkringar Fondlivs riskprofil enligt Solvens 2.

Figur 2. Riskprofil 2016 och 2015 (enligt Solvens 2)

Riskprofil 2015

Länsförsäkringar Fondlivs solvenskvot överstiger med marginal det lagstadgade kravet. Solvenskapitalkvoten, dvs relationen mellan kapitalbas och kapitalkrav enligt Solvens 2 var 150 (141) procent.

Liv- och sjukförsäkringsrisk

Liv- och sjukförsäkringsrisk är risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa och skulle om de inte begränsas kunna leda till att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker till för att infria Länsförsäkringar Fondlivs garanterade åttaganden. De försäkringstekniska avsättningarna beräknas per försäkringsavtal efter antaganden om dödlighet, ränta, sjuklighet, sannolikhet för tillfrisknande, annullationer och driftskostnader. Uppföljning av gjorda antaganden görs minst årligen i samband med ansvarige aktuariers redogörelse till Finansinspektionen. Livförsäkringsrisker delas in i kategorierna livsfallrisk, dödsfallrisk, driftkostnadsrisk, annullationsrisk och katastrofrisk.

Livsfallrisk

Livsfallrisk är risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits. Livsfallrisker kan främst behöva begränsas i samband med olika typer av ändringar, som avkortning av utbetalningstiden, tidigare lagd utbetalning, återköp eller flytt. För att reducera risken finns ett ändringsregelverk som beskriver vilka ändringar som är tillåtna. Regelverket kan även innebära krav på medicinsk hälsoprövning.

Den framtida exponeringen för livsfallrisk inom bolaget ökar med ökande volymer. Livslängden i Sverige ökar successivt över tiden, vilket medför ett ökande behov av avsättningar för de försäkringstagare där livsfallrisken överväger. När försäkringstagare väljer produkter med temporär utbetalning på bekostnad av livsvariga produkter minskar dock livsfallrisken. Genom att följa utvecklingen kan Bolaget korrigera riskpremier och därmed begränsa både dödsfallrisker och livsfallrisker.

Dödsfallrisk

Dödsfallrisk är risken för att dödligheten bland de försäkrade blir högre än vad som antagits. Bolagets produktutbud innefattar blandade sparprodukter där dödsfallsmoment ingår och från och med 2013 tecknas även nya dödsfallrisker utan inslag av sparande vilket innebär en ökad exponering mot dödsfallrisk.

Driftskostnadsrisk

Driftskostnadsrisk är risken för förluster till följd av att avgiftsuttagen på försäkringarna inte räcker för att täcka driftskostnaderna. Det skulle kunna beror på att driftkostnaderna inom försäkringsföretaget är för höga eller att en prispress på försäkringsmarknaden gör det svårare att sätta korrekta anpassade försäkringsavgifter. Ökade annullationer kan i sin tur leda till svårigheter att ta ut försäkringsavgifter i önskvärd volym. Länsförsäkringar Fondliv följer löpande upp utvecklingen av driftskostnadsantagandena i förhållande till de verkliga kostnaderna på produkt- och på totalnivå. Med utgångspunkt i specifika riktlinjer beslutar vd och gränser för beräknad lönsamhet per produkt.

Annullationsrisk

Annullationsrisk är risken att de försäkrade annullerar, återköper eller flyttar sina försäkringar med högre frekvens än vad som antagits. Detta får till följd att främst tjänningen försämras, vilket leder till försämrade möjligheter att täcka bolagets driftskostnader. Annullationsrisk är den största försäkringsriskerna som bolaget är exponerat mot. Eftersom utvecklingen pekar mot mer eller mindre fullständig flytträtt kan man förvänta att flyttarna kommer att öka i framtiden. Vad gäller premieannullationer (fribrev) kan situationer med ökad rörlighet på arbetsmarknaden öka dessa annullationer med avseende på tjänstepensioner.

Katastrofrisk

Katastrofrisk inom Livförsäkring är risken för förluster på grund av ökad dödlighet och sjuklighet till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter. Detta skulle om de inträffade kunna leda till kraftigt ökade försäkringsersättningar.

Sjukförsäkringsrisk

Sjukförsäkringsrisk är risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits och uppstår främst inom bolagets sjuk- och premiebefrielseförsäkringar. Beståndet avseende sjuk- och premiebefrielseförsäkringar växer vilket ökar de fastställda ersättningarna för sjukräntor i 2016 jämfört med 2015. Under året har även durationen i beståndet blivit längre vilket framgår av tabell 1 som visar utbetalningsprofilen baserat på gjorda antaganden.

Tabell 1. Nuvärdet av fastställda försäkringsersättningar för sjukräntor

Duration, år	Andel av fastställda ersättningar 2016		Andel av fastställda ersättningar 2015	
	%	Mkr	%	Mkr
0-1	12,2	14,7	14,6	13,6
1-2	10,5	12,7	11,2	10,5
2-3	8,6	10,3	9,1	8,4
3-4	7,3	8,9	7,6	7,1
4-5	6,5	7,9	6,5	6,0
5- 10	24,4	29,4	24,3	22,6
10-15	15,2	18,3	14,1	13,2
>15	15,3	18,4	12,6	11,8
Totalt	100,0	120,6	100	93,2

Hantering av livförsäkringsrisker och sjukförsäkringsrisker

De försäkringstekniska avsättningarna enligt IFRS motsvarar bolagets garanterade åtaganden och beräknas per försäkringsavtal efter antaganden om dödlighet, ränta, sjuklighet, sannolikhet för tillfrisknande, annullationer och omkostnader. Dessa antaganden sätts enligt regelverk som syftar till att antagandena ska utgöra bästa skattningen av respektive riskstorhet. Avsättning per 2016-12-31 för Garantiförvaltningen och de oreglerade skadorna var 2 242,2 (1 775,4) Mkr respektive 228,7 (162,7) Mkr. För Garantiförvaltningen görs även avsättning för villkorad återbäring, 424,2 (506,0) Mkr, vilken utgörs av skillnaden på totalnivå mellan försäkringskapitalet och de försäkringstekniska avsättningarna. För de försäkringar där försäkringstagarna bär placeringsrisk beräknas de försäkringstekniska avsättningarna per försäkringsavtal retrospektiv (tillbakablickande) metod utifrån vid varje tidpunkt gällande antaganden om dödlighet, sjuklighet och omkostnader samt verkligt utfall på fondernas avkastning och avkastningsskatt. Livförsäkringsrisker, invaliditets- och sjuklighetsrisker begränsas genom det riskprövningsregelverk som bolaget tillämpar, i linje med bolagets riskprövningspolicy. Vid riskbedömningen tas hänsyn främst till kostnaden vid eventuellt försäkringsfall, den försäkrades ålder, anställningsförhållande, ekonomisk prövning och hälsotillstånd. I vissa fall kan även medicinsk hälsoprövning förekomma. Vid skadereglering sker regelmässigt kontroll av lämnade uppgifter, i enlighet med bolagets skaderegleringspolicy. Driftskostandsrisken hanteras så tillvida att den driftskostnadsrisk som uppkommer utifrån ökade annullationer begränsas genom sk annullationsansvar vilket innebär att försäkringsersättningar betalas tillbaka om förtidsannullation sker. I tillägg har under året ytterligare ersättningsmodeller justerats för att inte innehålla up-front provisioner.

Livförsäkringsriskerna och sjukförsäkringsriskerna begränsas genom återförsäkring. Länsförsäkringar Fondliv har återförsäkrat alla dödsfalls- och sjukförsäkringsrisker där beloppet överstiger 5 Mkr per försäkrad person i risksumma. Vidare finns ett inom Länsförsäkringar AB ett koncerngemensamt katastrofåterförsäkringskydd där katastrofrisker inom livförsäkring begränsas. Skyddet uppgår till 750 Mkr och självbehållet är 20 Mkr Bolaget följer löpande upp utvecklingen av försäkringsrisker och bolagets känslighet för olika försäkringsrisker redovisas i tabell 2 nedan.

Kapitalkrav för liv- och sjukförsäkringsrisker enligt Solvens 2 mäts enligt Standardformeln och beskrivs närmare i bolagets Solvens- och verksamhetsrapport.

Tabell 2. Känslighetsanalys livförsäkringsrisker

Risk	Stress	Effekt på eget kapital, Mkr (förändrad avsättning)	
		2016	2015
Antagande före återförsäkring			
Dödlighet (inkl livsfallsrisk)	Det mest ogynnsamma scenariot av en höjning eller sänkning (i detta fall sänkning) av dödligheten med 20 procent per år	-18,0	-13,0
Sjuklighet	En höjning av sjukligheten med 50% och 20% långsammare avveckling av sjukskador	-89,0	-73,0
Driftskostnader	10 procents ökning av ett års fasta kostnader	-58,0	-54,0
Annullation	Momentan nedskrivning av förutbetalda anskaffningskostnader med 20 procent. Kostnader för annullationer motsvarande 0,15 procent av totalt återköps- eller flyttbart kapital	-321,0	-302,0

Uppföljning av gjorda antaganden avseende liv- och sjukförsäkringsrisker

Gjorda antaganden avseende dödlighet och sjuklighet följs löpande. För fondförsäkringsgrenen följs dödlighetsantagandet bland annat genom att observera den reserv som frigörs vid dödsfall med den riskkompensation som fördelas om försäkringstagaren saknar återbetalningskydd. För 2016 fördelades 8,5 Mkr (-0,7 Mkr) mer ut i form av riskkompensation än vad som frigjordes i samband med dödsfall. För sjukförsäkringsprodukterna kan sjuklighetsutfallet följas genom det så kallade avvecklingsresultatet vilket beräknas för det bestånd som fanns vid ingången av året. Ingående reserv för sjukräntor och inträffade men ej rapporterade skador jämförs med under året gjorda utbetalningar och utgående reserv för sjukräntor och inträffade men ej rapporterade skador. För 2016 uppgick avvecklingsresultatet till -7,1 Mkr (-5,3 Mkr) för sjuk- och premiebefrielseprodukterna.

Koncentrationsrisk inom Livförsäkring

Med koncentrationsrisk i försäkringsbeståndet avses risken att företagets riskexponering inte är tillräckligt diversifierad, vilket leder till att en enskild exponering, homogen grupp av exponeringar eller en specifik marknadshändelse kan hota bolagets solvens eller finansiella ställning.

Eftersom Länsförsäkringar Fondliv har få engagemang mot stora företag och i huvudsak riktar sig till privatpersoner, anställda, egenföretagare i små och medelstora företag begränsas risken genom att samtliga 23 länsbolag förmedlar bolagets produkter och att det därigenom uppnås en geografisk fördelning över hela landet. Enskilda koncentrationer av livsfalls- dödsfalls- samt invaliditets- och sjuklighetsrisker bedöms därför vara begränsade. Dessutom har Länsförsäkringar Fondliv i samarbete med övriga Länsförsäkringar AB bolag tecknat katastrofåterförsäkringar i syfte att ytterligare begränsa riskerna.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå och/eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. I Länsförsäkringar Fondlives produktutbud finns två olika placeringsinriktningar, dels Fondförsäkring som utgör en övervägande majoritet och, som innebär att kunden själv väljer placeringsinriktning och risknivå och dels en Garantiför-

valtning där kunden har en garanterad del av sitt sparande och där bolaget ansvarar för placeringsinriktningen. Marknadsriskerna uppkommer dels genom risken för förluster på grund av värdenedgångar i placeringstillgångarna avseende Garantiförvaltningen och Fondlivs egna kapital och indirekt också genom risken för lägre intäkter på grund av värdenedgångar i kundernas fondplaceringstillgångar eftersom det sistnämnda är kopplat till bolagets intjäning genom avgiftsintäkter och returprovisioner. I bolagets ERSA visar känslighetsanalyser att intäktsbortfall på 25 procent skulle få stor negativ effekt för bolagets intjäning men inte hota bolagets solvens. Marknadsrisk uppkommer också när den diskonteringsränta som används för de försäkringstekniska avsättningarna sjunker eftersom avsättningarna då ökar i värde. Risken för lägre intäkter på grund av värdenedgång i kundernas egna fondplaceringstillgångar kan till viss del pareras med prissättning och fondurval. Placeringstillgångarna avseende Garantiförvaltningen samt bolagets egna kapital förvaltas i enlighet med av styrelsen beslutade placeringsriktlinjer och riskaptit.

Länsförsäkringar Fondliv har avtalat med Länsförsäkringar AB om utläggning av uppdrag avseende förvaltning av placeringstillgångarna. Chefen för Kapitalförvaltning beslutar, inom styrelsens och vd:s ramar, om allokering inom tillgångslagen och beslutar om val av förvaltare samt övriga specifika delegerade mandat. Tillgångarna för Garantiförvaltningsportföljen ska placeras med lämplig riskspridning för att den förväntade avkastningen ska vara tillräcklig för att bolaget ska kunna infria sina åtaganden samt skapa meravkastning i placeringstillgångarna. Målet är att leverera en stabil totalavkastning utifrån de allokeringsmandat för hur stor del av portföljen som respektive tillgångslag får utgöra. Marknadsriskerna inom Länsförsäkringar Fondlivs verksamhet utgörs av aktie-, valuta-, ränte- och spreadrisk och mäts enligt Solvens 2 genom Länsförsäkringars interna modell. Per 2016-12-31 var storleken av försäkringskapital i Garantiförvaltningen 2 665,5 (2 280,8) Mkr. I Länsförsäkringar Fondliv uppstår även marknadsrisk i det så kallade handelslaget där en mindre mängd fondandelar hålls för att genomföra kundernas fondbyten och fondhandel på ett effektivt sätt. Det totala värdet på fondandelarna i handelslaget uppgick per 2016-12-31 till 98,0 (7,7) Mkr och sammansättningen av Fondhandelslaget regleras i separata styrdokument. Både Styrelse och förvaltare ska vid beslut överväga placeringarnas inverkan på portföljens risk. Bedömningen ska ta hänsyn till vilka placeringar som långsiktigt är lämpliga för att nå en jämn och hög avkastning samt hur den kortsiktiga marknadsutvecklingen kan komma att påverka portföljen. Prognoser för försäkringsrörelsens utveckling inklusive analyser av tillgångar och skulder och dess egenskaper tas också med i analysen och ligger till grund för de toleransnivåer för riskaptit som fastställs i Riskpolicyn och Placeringsriktlinjerna. Kapitalförvaltningen svarar för den dagliga risköversynen i enlighet med placeringsriktlinjer och investment guidelines, dvs att portföljen håller sig inom önskad och beslutade toleransnivåer.

Aktierisk

Aktierisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av aktiekurser och priser på alternativa tillgångar. Aktierisken uppstår i Länsförsäkringar Fondlivs Garantiförvaltning samt i handelslaget där fondandelar hålls för att kunna genomföra kundernas handel effektivt. Aktierisken uppstår också indirekt inom fondförsäkringsverksamheten eftersom andelen aktiefonder är cirka 80 procent och värdeutvecklingen påverkar bolagets framtida intjäning eftersom kapitalavgifter från fondförsäkringstillgångarna styrs av marknadsvärdet på desamma. Denna risk mäts enligt Solvens 2 och dominerar marknadsrisken i bolaget enligt Solvens 2. Den totala andelen av aktieplaceringar, som är hänförliga till Garantiförvaltningen uppgick till 35 (42) procent av den totala portföljen i Garantiförvaltningen.

Ränterisk

Ränterisk är risken för att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade marknadsräntor. Försäkringsavtalen inom Garantiförvaltningen löper under lång tid och ger därmed en betydande räntekänslighet i avsättningarna vilket ligger till grund för bolagets ALM arbete. I tillgångsportföljen finns ränterisk för statsobligationer

och företagsobligationer. Den totala andelen av räntepaceringar inom Garantiförvaltningen per 2016-12-31 uppgick till 65 (58) procent av den totala portföljen och räntedurationen per 2016-12-31 uppgick till 2,4 (4,1) år. Tabell 3 visar känsligheten för marknadsriskerna av placeringstillgångar och skulder netto (exklusive fondförsäkringsverksamheten).

Spreadrisk

Spreadrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av skillnaden mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Länsförsäkringar Fondliv har viss spreadrisk-exponering i svenska bostadsobligationer och genom innehav i främst globala och amerikanska Investment Grade och High Yield-fonder. Som framgår av tabell 5 så har majoriteten av räntetillgångarna en rating på A eller högre vilket gör att bolagets exponering för spreadrisk är relativt liten.

Tabell 3. Känslighetsanalys marknadsrisk netto i tillgångar och skulder

Känslighetsanalys		Inverkan på resultat före skatt, Mkr	
		2016	2015
Aktierisk ¹⁾	10% lägre aktiekurser	-100,4	-96,4
Ränterisk ²⁾	1% högre räntenivå	-35,7	-70,6
Kreditspread ³⁾	1% ökad kreditspread	-85,2	-50,5

¹⁾ Avser effekten för bolagets egenägda tillgångar (aktier & andelar).

²⁾ Netto värdeförändring i räntebärande placeringstillgångar inklusive upplupen ränta och försäkringsteknisk avsättning. För 2016-12-31 är beräkningen till stor del baserad på genomlysta fondinnehav. För 2015-12-31 beräknades räntekänsligheten enligt Finansinspektionens trafikljusmodell.

³⁾ För 2016-12-31 är beräkningen till stor del baserad på genomlysta fondinnehav.

Den indirekta, negativa effekt ett aktieprisfall har på den framtida intjäningen för Fondförsäkringsverksamheten är exkluderat i ovanstående tabell. I bolagets årliga ERSA rapport enligt Solvens 2 stressas effekten av 25 procent lägre intäkter (till följd av fallande marknadspriser eller marginaler) vilket påverkar solvenskvoten enligt Solvens 2 kraftigt negativt dock fortsatt med marginal överstigande det lagstadgade solvenskravet.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av valutakurser. Valutarisken uppstår i placeringstillgångar avseende Garantiförvaltningen och det egna kapitalet samt indirekt via utvecklingen av kundernas fondtillgångar när innehav i fonderna är den dominerade i annan valuta än SEK. Tabell 4 nedan visar portföljen för Garantiförvaltning samt det egna kapitalets känslighet mot en förändring av valutakursen mot SEK.

Tabell 4. Påverkan på resultat av en 10%-ig förstärkning av övriga valutor mot SEK

Valuta	Resultatpåverkan före skatt, Mkr	
	2016	2015
USD	12,7	7,7
EUR	1,4	0,2
HKD	-0,6	-
BRL	-0,5	-
DKK	-0,4	0,0
TWD	-0,4	-
THB	0,3	-
IDR	0,3	-

Den totala valutaexponeringen netto uppgick 2016-12-31 till 2,8 (2,6) procent av portföljen för Garantiförvaltningen samt Fondlivs egna placeringstillgångar. Allokeringsmandat i bolagets placeringsriktlinjer begränsar valutarisken som främst hanteras via FX forwards.

ALM-risk

ALM-risk (Asset Liability Management, även kallad matchningsrisk) avser risken för förlust på grund av att förändringar i en eller flera marknadsriskrelaterade variabler (till exempel räntor, aktiekurser, valutakurser, inflation) leder till en förändring i värdet på tillgångarna men som inte vägs upp av motsvarande förändring i värdet på skulderna. Eftersom försäkringsavtal inom Garantiförvaltningen löper under lång tid blir räntekänsligheten i avsättningarna betydande vilket beaktas i Länsförsäkringar Fondliv risktagande. I ALM-analysen simuleras framtida kapitalbehov utifrån framskrivning av skuld- och tillgångssidan givet ett antagande om fortlevnad enligt nuvarande verksamhet.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väldiversifierade. Det skulle kunna leda till att en enskild exponering, homogen grupp av exponeringar eller en specifik marknadshändelse kan hota bolagets solvens eller finansiella ställning. Det finns ingen komponent i bolagets placeringsstrategi som gör att koncentrationer mot enskilda branscher eller enskilda regioner skulle uppkomma och koncentrationsriskerna avseende enskilda motparter är små.

Motpartsrisk

Med motpartsrisken avses risken att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Motpartsrisken uppstår för Länsförsäkringar Fondlivs del genom exponering mot återförsäkrare samt i och med innehav av finansiella instrument i tillgångsportföljen. Länsförsäkringar Fondliv återförsäkrar dödsfalls- och sjukfallsrisiker samt katastrofrisiker inom liv. Motpartsrisken i avgiven återförsäkring begränsas i första hand genom att välja motparter med god kreditvärdighet. Kreditvärdigheten bedöms bland annat genom att använda kreditvärderingsbetyg från minst två kreditvärderingsinstitut med som lägst kreditkvalitetsteg 2 enligt Solvens 2. Länsförsäkringar Fondliv tecknar återförsäkring med återförsäkringsgivaren Sweden Re som har en AA rating från S&P och A1 från Moody's. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar var 16,8 (15,8) Mkr per 2016-12-31 vilket ger en andel av sjuk- och dödsfallsförsäkringsbeståndet som är återförsäkrad på 8,1 (10,5) procent. Motpartsrisken uppstår också genom fordringar på motparter i finansiella derivatkontrakt, samt i fordringar som avser banktillgodohavanden. De tillåtna placeringstillgångarna i Fondlivs placeringsriktlinjer utgör tillgångar med mycket låg motparts- eller kreditrisk. Den låga motpartsrisken som finns består uteslutande av motpartsrisken i banktillgodohavanden. I beloppet klassificerat som kassa och bank samt likvida medel klassade som övriga fordringar i tabell 5 nedan, ingår 126,8 (51,2) Mkr på bankkonto i Länsförsäkringar Bank.

Tabell 5. Kreditkvalitet avseende fullt fungerande finansiella tillgångar

Mkr	Uppdelning av finansiella tillgångar	
	2016	2015
Kassa och bank samt likvida medel klassificerade som Övriga fordringar		
A	414,6	501,4
Summa	414,6	501,4
Obligationer och andra räntebärande värdepapper¹⁾		
AAA – Svenska staten	237,5	563,0
AAA	2 025,3	1 299,3
AA	5,3	4,0
A	120,6	50,9
BBB	396,4	176,9
BB	82,8	96,4
B och lägre	31,3	24,5
NR	6,4	20,4
Summa	2 905,8	2 235,4

¹⁾ Marknadsvärden inklusive upplupen ränta

Affärsrisk

Affärsrisken avser risken för vikande intjäning med anledning av svårare konkurrensförhållanden, fel strategi eller felaktiga beslut. Affärsrisk inkluderar även ryktesrisk, dvs risken att intäkterna minskar på grund av rykten om antingen Bolaget eller branschen i allmänhet. Affärsrisken hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på marknader så kräver. De specifika affärsriskerna som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller fallerade processer, människor, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker och compliancerisker. Länsförsäkringar AB delar in de operativa riskerna i Produkt- och processrisk, Personrisk, Legal risk, IT-risker och Säkerhetsrisk. Genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll kan Länsförsäkringar Fondliv minska sannolikheten för att operativa risker materialiseras och därmed reducera dess konsekvenser. Identifiering av operativa risker genomförs årligen genom operativa riskanalyser och även genom löpande uppföljningsarbete. Operativa risker

identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp regelbundet. Riskkontroll stödjer Fondlivs arbete med att hantera och kontrollera operativa risker. För incidenthanteringen och hantering av operativa risker används ett gemensamt systemstöd avsett att likrikta mätmetodiken för operativ risk i hela koncernen. För att stärka den interna kontrollen har affärskritiska processer och dess risker kartlagts och dokumenterats. De viktigaste kontrollerna, sk. nyckelkontroller finns dokumenterade och utfallet av genomförda nyckelkontroller rapporteras och sammanställs i en kvartalsvis rapport till styrelsen. Syftet med nyckelkontrollerna är att förbättra kvaliteten och effektiviteten i Fondlivs processer och begränsa identifierade risker. Rapporteringen skapar även en överblick av den aggregerade kontrollmiljön.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Likviditetsrisk är risken för förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris. Likviditetsrisken hanteras genom att löpande anpassa behovet av kassa och överskottslikviditet utifrån upprättade likvidprognoser som beaktar kassaflöden såsom betalning av värdepappersaffärer,

försäkringsersättningar samt övriga in- och utbetalningar exempelvis premier och driftskostnader. För att säkerställa god kortsiktig betalningsberedskap ska det alltid hållas en likviditetsreserv. Styrelsen har satt limiter för minsta belopp för denna likviditetsreserv som också tar hänsyn till potentiellt likviditetsbehovet för ingångna derivatavtal. Bolagets tillgångar delas in i fördefinierade likviditetsklasser varav likviditetsreserven endast får utgöras av tillgångar i den högsta likviditetsklassen och följs dagligen. Likviditetsrisken begränsas genom att en övervägande del av placeringar görs i värdepapper med hög likviditet på väletablerade marknader. För att ytterligare begränsa likviditetsriskerna finns det i förvaltningsavtalen beskrivet hur placeringar får ske i onoterade tillgångar. Bolaget har också tydliga regler för hur tillgångarna ska vara förvarande för att säkerställa att de är tillgängliga för bolaget och därmed kan realiserats vid behov. Hantering av likviditetsbehovet till följd av fondtransaktioner sker genom rutiner för likviditetsplanering. Majoriteten av fonderna i handelslagret är likvida på kort sikt och gränser för innehaven i handelslagret fastställs och regleras i styrdokumentet. Fondbytesprocessen ger inte upphov till någon likviditetsrisk eftersom köp för den försäkrades räkning genomförs först efter erhållen likvid för säljtransaktionen från fondbolaget. Likviditetsrisken är låg i fondförsäkring eftersom fondandelar avyttras i takt med och till det värde som ska utbetalas till försäkringstagarna.

Tabell 6. Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden

Tabellen visar de faktiska kassaflöden som kommer att ske under respektive period, baserat på de återstående kontraktuella förfallotiderna. Beloppen som presenteras i förfallotider är odiskonterade kassaflöden.

Mkr	2016					2015				
	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt
Tillgångar										
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	-	4,6	105,0	-	109,5	-	2,6	88,1	7,1	97,8
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	272,1	387,3	1 354,0	83,2	2 096,6	119,9	112,9	1 294,8	212,1	1 739,7
Övriga fordringar	377,7	-	-	-	377,7	356,0	-	-	-	356,0
Skulder										
Försäkringstekniska avsättningar ²⁾	35,4	145,3	598,8	1 691,4	2 470,9	42,5	123,4	466,2	1 305,9	1 938,0
Övriga skulder	300,0	-	-	-	300,0	404,5	-	-	-	404,5
Summa kassaflöden, netto	314,4	246,6	860,1	-1 608,2	-187,1	28,9	-7,9	916,7	-1 086,7	-149,0
Derivat, in- och utflöden, netto	13,0	-	-	-	13,0	23,2	-	-	-	23,2
Summa kassaflöden, netto	327,4	246,6	860,1	-1 608,2	-174,1	52,1	-7,9	916,7	-1 086,7	-125,8

¹⁾ I obligationer och andra räntebärande värdepapper ingår belopp som i balansräkningen klassificerats som tillgångar för villkorad återbäring.

²⁾ Inkluderar livförsäkringsavsättningar och oreglerade skador. Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring.

Not 3		Premieinkomst	
	2016	2015	
Premieinkomsten brutto före avgiven återförsäkring fördelar sig enligt följande i livförsäkringsrörelsen			
Direkt livförsäkring	189,3	155,1	
Summa	189,3	155,1	
Premieinkomst brutto för direkt livförsäkring fördelar sig på följande kategorier			
Premier för individuell livförsäkring	189,3	155,1	
Summa	189,3	155,1	
Periodiska premier	189,3	155,1	
Summa	189,3	155,1	
Premier för vilka försäkringstagaren bär risk	189,3	155,1	
Summa	189,3	155,1	

Samtliga premier avser försäkring i Sverige.

Not 4		Kapitalavkastning, intäkter	
	2016	2015	
Erhållna utdelningar utanför koncernen	10,0	12,0	
Summa utdelningar	10,0	12,0	
Ränteintäkter			
Obligationer och räntebärande värdepapper ¹⁾	3,2	6,5	
Derivat	0,5	0,5	
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	0,5	0,3	
Övriga ränteintäkter ¹⁾	0,0	-0,3	
Summa ränteintäkter	4,2	7,0	
Valutakursvinster			
	-	-	
Realisationsvinster, netto			
Aktier och andelar	39,5	61,6	
Obligationer och räntebärande värdepapper	11,1	35,8	
Derivat	48,5	-	
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	0,6	-	
Summa realisationsvinster	99,7	97,3	
Kapitalavkastning, intäkter	113,9	116,3	

¹⁾ Varav negativ ränta på räntebärande värdepapper om 2,4 (0,2) Mkr och kassa och bank 1,0 (0,2) Mkr.

Not 5		Orealiserade vinster på placeringstillgångar	
	2016	2015	
Aktier och andelar	24,1	-	
Obligationer och räntebärande värdepapper	46,5	-	
Derivat	0,2	-	
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	1,0	-	
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar	7 916,2	5 365,1	
Summa	7 988,0	5 365,1	

Not 6		Övriga tekniska intäkter	
	2016	2015	
Riskintäkter	40,0	48,1	
Förvaltningsersättning	739,8	727,8	
Övrigt	27,4	26,0	
Summa	807,2	801,9	

Not 7		Utbetalda försäkringsersättningar	
	2016	2015	
Ersättningar	-40,9	-27,2	
Skaderegleringskostnader	-9,9	-11,3	
Summa	-50,8	-38,5	

Not 8		Driftskostnader	
	2016	2015	
Funktionsindelade driftskostnader i livförsäkringsrörelsen			
Anskaffning	-564,9	-587,2	
Förändring i posten för utbetalda anskaffningskostnader	-11,4	24,9	
Administrationskostnader	-410,3	-354,6	
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	13,3	6,5	
Summa	-973,3	-910,4	
Totala beloppet för provisioner för direkt försäkring	-569,5	-584,1	
Totala beloppet av utgifter för forskning och utveckling som kostnadsförts	-24,6	-22,4	

Summan av posterna anskaffning och förändring i posten för utbetalda anskaffningskostnader utgörs av posten anskaffning nedan. Summan av posterna administrationskostnader och provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring utgörs av posten administration. I posten administrationskostnader ingår serviceintäkter om 197,5 Mkr främst avseende serviceavtalet med Länsförsäkringar Liv.

De totala kostnaderna består av följande delar		2016	2015
Anskaffning		-576,3	-562,3
Skadereglering		-9,9	-11,3
Administration		-387,1	-336,8
Finansförvaltning		-17,2	-13,5
Summa		-990,5	-923,9

Kostnaderna för anskaffning och administration redovisas i resultaträkningen under driftskostnader, kostnaderna för skadereglering redovisas under försäkringsersättningar, kostnaderna för finansförvaltningen redovisas i not 16 under kapitalförvaltningskostnader.

De totala kostnaderna fördelar sig enligt nedan		2016	2015
Avskrivningar m.m.		-197,9	-198,5
Övrigt		-792,6	-725,4
Summa		-990,5	-923,9

Not 9		Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	
	2016	2015	
KPMG AB			
Revisionsuppdrag	-0,8	-1,1	
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	-0,1	-0,1	
Skatterådgivning	-0,1	-0,1	
Summa	-1,0	-1,3	

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förordas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 10	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar
---------------	---

Medelantal anställda	2016	2015	2016	2015
Män	69	63		
Kvinnor	105	118		
Totalt antal anställda	174	181		

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, övriga medarbetare, Mkr	2016	2015
Löner och ersättningar	91,0	88,1
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	50,5	50,8
varav pensionskostnader	17,0	18,0
Summa	141,5	138,9

Styrelse och ledande befattningshavare 14 (15)	2016	2015
Löner och ersättningar	12,3	13,7
varav fast lön till vd	3,2	3,0
varav rörlig lön till vd	-	-
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	7,8	9,1
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	-	-
Sociala kostnader	9,1	9,5
varav pensionskostnader	4,1	4,2
Summa	21,4	23,2

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	2016	2015
Löner och ersättningar	103,4	101,7
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	59,6	60,3
varav pensionskostnader	21,2	22,2
Summa	163,0	162,0

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. En styrelseledamot erhåller inget arvode. Det av stämman beslutade arvodet utbetalas i stället till det länsförsäkringsbolag där anställningen finns. Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Ersättningar till ledande befattningshavare

2016	Grundlön/ styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön %
						Avgifts- bestämd
Tua Holgersson, verkställande direktör	3,2	-	0	1,3	4,4	35%
Olof Wogén, styrelseledamot	0,3	-	-	-	0,3	
Anders Östryd, styrelseledamot	0,4	-	-	-	0,4	
Sune Nilsson, styrelseledamot	0,3	-	-	-	0,3	
Christian Bille, styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Ulrica Hedman, styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Fredrik Bergström, styrelseledamot	0,3	-	-	-	0,3	
Anna-Greta Lundh, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Beatrice Kämpe Nikolausson, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	7,8	-	0	2,8	10,7	37%
Totalt 2016	12,6	-	0	4,1	16,7	
2015						
Tua Holgersson, verkställande direktör	3,0	-	-	1,0	4,0	35%
Fredrik Bergström, styrelseledamot	0,3	-	-	-	0,3	
Olof Wogén, styrelseledamot	0,3	-	-	-	0,3	
Anders Östryd, styrelseledamot	0,4	-	-	-	0,4	
Anna-Greta Lundh, styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Beatrice Kämpe Nikolausson, styrelseledamot	0,2	-	-	-	0,2	
Sune Nilsson, styrelseledamot	0,2	-	-	-	0,2	
Ann-Christin Norrström, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	-	0,1	
Andra ledande befattningshavare (7 personer)	9,1	-	0,0	3,2	12,3	35%
Totalt 2015	13,7	-	0,0	4,2	17,9	

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Villkoren följer pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco förbunden. Utöver det betalas för var och en en extra pensionspremie motsvarande ett prisbasbelopp per år.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören och tidigare verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen.

Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av Ersättningspolicyn.

Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt styrelsens vice ordförande.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmonisera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska följa villkoren i kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2016-12-31	2015-12-31
Styrelseledamöter	33	44
Andra ledande befattningshavare	43	50

Not 11 Kapitalavkastning, kostnader		
	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-7,7	-6,5
Räntekostnader		
Obligationer och räntebärande värdepapper	-0,0	-0,5
Derivat	-14,3	-6,9
Övriga räntekostnader	-0,3	0
Summa räntekostnader	-14,6	-7,4
Valutakursförluster	-30,4	-32,6
Realisationsförluster, netto		
Derivat	-	-0,1
Kapitalavkastning, kostnader	-52,7	-46,6

Not 12 Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
	2016	2015
Aktier och andelar	-	-31,9
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-47,5
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	-	-0,1
Summa	-	-79,5

Not 13 Övriga tekniska kostnader		
	2016	2015
Riskkostnader	-48,6	-47,3
Övrigt	-15,6	-13,7
Summa	-64,2	-61,0

Not 14 Kapitalavkastning, intäkter, icke-tekniskt		
	2016	2015
Erhållna utdelningar	0,0	0,0
Summa utdelningar	0,0	0,0
Ränteintäkter		
Obligationer och räntebärande värdepapper	0,4	1,3
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	0,1	-
Övriga ränteintäkter	6,4	7,6
Summa ränteintäkter	6,9	8,9
Valutakursvinster	1,9	-
Realisationsvinster, netto		
Obligationer och räntebärande värdepapper	10,0	-
Summa realisationsvinster	10,0	-
Kapitalavkastning, intäkter	18,8	8,9

Not 15 Orealiserade vinster, icke-tekniskt		
	2016	2015
Aktier och andelar	0,8	-
Obligationer och räntebärande värdepapper	7,8	-
Derivat	0,3	0,0
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	0,4	-
Summa	9,3	0,0

Not 16 Kapitalavkastning, kostnader, icke-tekniskt		
	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-9,7	-13,5
Räntekostnader		
Övriga räntekostnader	-1,1	-0,9
Valutakursförluster	-	-0,6
Realisationsförluster, netto		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-1,2
Derivat	-2,6	-
Summa realisationsförluster	-2,6	-1,2
Kapitalavkastning, kostnader	-13,4	-16,2

Not 17 Kapitalavkastning per värderingskategori ¹⁾		
	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	163,2	39,9
Innehav för handelsändamål	32,5	-6,5
Lånefordringar och kundfordringar	-1,1	-0,9
Andra finansiella skulder	-0,5	-0,4
Poster som ej fördelas på kategori		
Valutakursresultat, netto	-28,5	-33,2
Kapitalförvaltningskostnader	-17,4	-20,1
Icke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning netto	-0,6	-
Summa	147,6	-21,2

¹⁾ I Orealiserade vinster på placeringstillgångar i resultaträkningen ingår orealiserade vinster på tillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken om 7 916,2.

Not 18 Orealiserade förluster, icke-tekniskt		
	2016	2015
Aktier och andelar	-	-0,3
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-3,9
Summa	-	-4,2

Not 19		Skatt	
	2016	2015	
Aktuell skattekostnad			
Årets avkastningsskatt	-103,2	-229,6	
Årets inkomstskatt	-	-0,5	
Uppskjuten skatteintäkt hänförlig till skattemässiga underskott	3,7	-	
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0,7	3,4	
Totalt redovisad skattekostnad	-98,8	-226,7	
Årets förändring av uppskjuten skattefordran har i sin helhet redovisats i resultaträkningen.			
Avsättning för skatter			
Aktuell skattefordran	135,1	-	
Aktuella skatteskulder	-	65,6	
Tillämpade skattesatser			
Skattesats vid beräkning av inkomstskatt	22%	22%	
Avkastningsskatt på pensionsmedel, pensionsförsäkring	15%	15%	
Avkastningsskatt på pensionsmedel, kapitalförsäkring	30%	30%	
Genomsnittlig statslåneränta vid beskattning, pensionsförsäkring	0,58%	1,62%	
Statslåneränta vid beskattning, kapitalförsäkring	1,40%	0,90%	

Not 20		Andra immateriella tillgångar	
	2016-12-31	2015-12-31	
Immateriella tillgångar under egen utveckling			
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde	147,2	82,8	
Årets investeringar i form av intern utveckling	81,8	64,4	
Utgående anskaffningsvärde	229,0	147,2	
Avskrivningar			
Ingående ackumulerade avskrivningar	-18,7	-8,9	
Årets avskrivningar	-14,5	-9,8	
Utgående ackumulerade avskrivningar	-33,2	-18,7	
Nedskrivningar			
Ingående nedskrivningar	-0,9	-	
Årets nedskrivningar	-	-0,9	
Utgående nedskrivningar	-0,9	-0,9	
Summa bokfört värde	194,9	127,6	

Not 21		Aktier och andelar i intresseföretag							
Företagets namn	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier och andelar	Kapitalandel %	Eget kapital 2016-12-31	Resultat 2016	Bokfört värde 2016-12-31	Verkligt värde 2016-12-31	
FörsäkringsGiro Sverige AB	556482-4471	Solna	5 000 000	25%	17,0	-0,8	29,2	29,2	
Summa							29,2	29,2	

Samtliga aktier och andelar är onoterade.

	2016-12-31	2015-12-31
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	29,2	26,7
Aktieägartillskott	-	2,5
Utgående balans	29,2	29,2
Summa bokfört värde	29,2	29,2

Finansiell information i sammandrag avseende intresseföretagen

Uppgifterna avser Länsförsäkringar Fondlivs ägarandel

	2016	2015
Intäkter	16,6	15,5
Resultat	-0,2	-0,1
Tillgångar	9,6	9,3
Skulder	5,3	4,9
Eget kapital	4,2	4,5

Not 22	Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag och intresseföretag		
		2016-12-31	2015-12-31
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar			
	Hypotek	107,7	94,3
	Summa	107,7	94,3

Not 23	Aktier och andelar		
		2016-12-31	2015-12-31
Noterade aktier och andelar			
		892,0	806,6
	Summa	892,0	806,6
	Anskaffningsvärde	785,4	724,1

Not 24	Obligationer och andra räntebärande värdepapper		
		2016-12-31	2015-12-31
Emittent			
	Övriga svenska emittenter	1 754,2	1 328,2
	Utländska emittenter	709,7	447,1
	Summa	2 463,9	1 775,3
	Upplupet anskaffningsvärde	1 763,4	1 800,1
Marknadsstatus			
	Noterade värdepapper	2 463,9	1 775,3
	Summa	2 463,9	1 775,3

Not 25	Derivat	Bokförda värden		Nominellt belopp	
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
		Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll			
	Ränterelaterade derivat	0,6	-	-986,1	-
	Valutarelaterade derivat	13,2	20,8	1 203,2	1 036,3
	Summa	13,8	20,8	217,1	1 036,3
Derivatinstrument med negativa värden					
	Ränterelaterade derivat	0	-	4,1	-
	Valutarelaterade derivat	2,4	1,6	-105,2	-31,7
	Summa	2,4	1,6	-101,1	-31,7

Not 26	Tillgångar för villkorad återbäring		
		2016-12-31	2015-12-31
	Ingående balans	506,0	614,8
	Värdet förändring över resultaträkningen	-81,8	-108,8
	Utgående balans	424,2	506,0
Tillgångarna fördelas enligt nedan			
	Aktier och andelar	112,3	156,8
	Obligationer	310,2	345,2
	Derivat	1,7	4,0
	Summa	424,2	506,0

Not 27	Fondförsäkringstillgångar		
		2016-12-31	2015-12-31
	Aktiebaserade fonder	93 355,6	89 743,9
	Räntebaserade fonder	18 270,3	10 753,3
	Summa	111 625,9	100 316,8
	Anskaffningsvärde	88 722,1	83 784,6

Not 28	Övriga fordringar		
		2016-12-31	2015-12-31
	Fordringar på koncernföretag	74,5	93,5
	Fordringar på Länsförsäkringar Liv-koncernen	126,2	117,9
	Övriga fordringar	476,5	376,1
	Summa	677,2	587,5

Not 29	Materiella tillgångar		
		2016	2015
Anskaffningsvärde			
	Ingående anskaffningsvärde 1 januari	4,4	3,5
	Avyttringar/utrangeringar	-1,1	-0,7
	Årets anskaffningar	1,1	1,6
	Utgående anskaffningsvärde 31 december	4,4	4,4
Avskrivningar			
	Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-1,6	-1,2
	Ackumulerade avskrivningar för avyttringar/utrangeringar	0,8	0,4
	Årets avskrivningar	-0,9	-0,8
	Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-1,7	-1,6
	Redovisat värde 31 december	2,7	2,8

Inga nedskrivningar har gjorts.

Not 30	Förutbetalda anskaffningskostnader		
		2016-12-31	2015-12-31
Finansiella avtal			
	Ingående balans	1 059,2	1 034,2
	Under året aktiverade kostnader	186,6	223,5
	Årets avskrivningar enligt plan	-195,2	-197,0
	Årets nedskrivningar	-2,7	-1,5
	Summa utgående balans	1 047,9	1 059,2

Not 31	Aktiekapital		
		2016-12-31	2015-12-31
	Antal emitterade och betalda aktier	10 000	10 000
	Kvotvärde, kr	10 000	10 000
	Antal utestående aktier	10 000	10 000

Övriga upplysningar om eget kapital framgår av rapport över förändringar i eget kapital.

Not 32	Livförsäkringsavsättning
---------------	---------------------------------

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående balans	1 775,4	1 327,1
Förändring ingående balans på grund av ändrad beräkningsmetod	34,4	181,1
Inbetalningar	383,2	452,2
Utbetalningar	-91,7	-43,6
Skillnad mellan inbetalningar och livförsäkringsavsättning		
för premier inbetalda under räkenskapsåret	-61,3	-65,0
Kostnadsuttag	-5,3	-3,9
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning	-6,6	3,6
Förändring i avsättning på grund		
av ändrat ränteantagande	109,5	-64,0
Förändring i avsättning på grund		
av ändrat kostnadsantagande	104,5	-
Dödlighetsresultat	1,3	0,6
Avkastningsskatt	-2,0	-3,7
Andra förändringar	0,8	-9,0
Utgående balans	2 242,2	1 775,4

För fastställande av livförsäkringsavsättning tillämpas ett diskonteringsränteantagande i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23 (föreskriften upphävd i och med det svenska införandet av Solvens 2-direktivet). I och med att Länsförsäkringar Fondliv tillämpar Solvens 2-regelverket för hela verksamheten kommer, för beräkning av livförsäkringsavsättning, en övergång till den av EIOPA definierade diskonteringsräntan genomföras under 2017. Bedömningen är att detta kommer ha begränsad påverkan på livförsäkringsavsättningen.

För beräkning av sjukräntor används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på svenska marknadsräntor justerad med kreditrisk. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %.

Not 33	Oreglerade skador
---------------	--------------------------

	Fastställda skador	Avsättning för skadeliv		Totalt 2016	Totalt 2015
		Icke fastställda skador	och sjukräntor		
Ingående balans	11,7	57,8	93,2	162,7	105,3
Effekt ändrat sjuklighetsantagande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga förändringar	10,1	28,6	27,3	66,0	57,4
Utgående balans	21,8	86,4	120,5	228,7	162,7

Förändringen i fastställda skador redovisas i utbetalda försäkringsersättningar.

Not 34	Fondförsäkringsåtaganden
---------------	---------------------------------

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående balans	100 495,6	91 634,9
Inbetalningar	8 100,1	8 065,7
Flytt, Återköp och Annullationer	-2 043,8	-1 835,2
Utbetalda ersättningar	-1 955,9	-1 898,1
Kostnadsuttag	-632,1	-632,2
Värdeförändring	7 935,8	5 388,6
Avkastningsskatt	-101,2	-224,8
Riskresultat	1,0	-6,0
Andra förändringar	1,1	2,7
Utgående balans	111 800,6	100 495,6

Not 35	Pensioner
---------------	------------------

Förmånsbestämda pensioner

Bolaget har en förmånsbestämd pensionsplan. Planen är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren är utformade så att som pension erhålles cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Av det belopp som redovisas som Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtalet omfattas ingen del av tryggandelagen.

	2016-12-31	2015-12-31
Pensionsförpliktelser		
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtalet	2,2	2,8
Summa pensionsförpliktelser	2,2	2,8

Årets förändring av kapitalvärdet av förpliktelser i egen regi för vilka det inte finns några avskilda tillgångar:

Ingående kapitalvärde den 1 januari enligt svenska principer för beräkning av pensionsförpliktelsen	2,8	4,0
Kostnad exklusive räntekostnad som belastat resultatet	-0,4	-1,2
Kapitalvärdet per den 31 december	2,2	2,8

Netto pensionsförpliktelser per den 31 december   **2,2**   **2,8**

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser

Diskonteringsränta	0,6%	0,7%
Förväntad löneökningstakt	2,5%	2,5%
Andel som bedöms att frivilligt gå i pension vid 62 års ålder	40,0%	40,0%

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Avgifter för 2017 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 10,2 Mkr.

	2016	2015
Kostnader för avgiftsbestämda planer	19,3	18,1

Not 36	Skulder avseende direkt försäkring
---------------	---

	2016-12-31	2015-12-31
Skulder till försäkringstagare	55,6	26,2
Skulder till försäkringsförmedlare	48,6	47,8
Summa	104,2	74,0

Not 37	Övriga skulder
---------------	-----------------------

	2016-12-31	2015-12-31
Skulder till koncernföretag	50,5	33,7
Skulder till Länsförsäkringar Liv-koncernen	15,5	41,4
Övriga skulder	290,0	377,6
Summa	356,0	452,7

Not 38 Klassificering av finansiella tillgångar och skulderFinansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen

	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2016-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	107,7	-	-	107,7	107,7
Aktier och andelar	892,0	-	-	892,0	892,0
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 463,9	-	-	2 463,9	2 463,9
Tillgångar för villkorad återbäring	422,5	1,7	-	424,2	424,2
Fondförsäkringstillgångar	111 625,9	-	-	111 625,9	111 625,9
Derivat	-	13,7	-	13,7	13,7
Övriga fordringar	-	-	677,2	677,2	677,2
Kassa och bank	-	-	287,8	287,8	287,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	-	-	31,6	31,6	31,6
Summa	115 512,0	15,4	996,6	116 524,0	116 524,0

Finansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen

	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	2,4	-	2,4	2,4
Övriga skulder	-	-	300,0	300,0	300,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	5,4	5,4	5,4
Summa	-	2,4	305,4	307,8	307,8

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Finansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen

	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	94,3	-	-	94,3	94,3
Aktier och andelar	806,6	-	-	806,6	806,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 775,3	-	-	1 775,3	1 775,3
Tillgångar för villkorad återbäring	502,0	4,0	-	506,0	506,0
Fondförsäkringstillgångar	100 316,8	-	-	100 316,8	100 316,8
Derivat	-	20,8	-	20,8	20,8
Övriga fordringar	-	-	587,5	587,5	587,5
Kassa och bank	-	-	450,2	450,2	450,2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	-	-	23,4	23,4	23,4
Summa	103 495,0	24,8	1 061,1	104 580,9	104 580,9

Finansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen

	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder					
Derivat	-	1,6	-	1,6	1,6
Övriga skulder	-	-	404,5	404,5	404,5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	0,9	0,9	0,9
Summa	-	1,6	405,4	407,0	407,0

Not 39 Värderingsmetoder för verkligt värde

I tabellen framgår tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

2016-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	107,7	-	-	107,7
Aktier och andelar	892,0	-	-	892,0
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 463,9	-	-	2 463,9
Derivat	0,6	13,2	-	13,8
Tillgångar för villkorad återbäring	422,5	1,7	-	424,2
Fondförsäkringstillgångar	111 625,9	-	-	111 625,9
Skulder				
Derivat	0,0	2,4	-	2,4

2015-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag	94,3	-	-	94,3
Aktier och andelar	806,6	-	-	806,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 775,3	-	-	1 775,3
Derivat	0	20,8	-	20,8
Tillgångar för villkorad återbäring	502,0	4,0	-	506,0
Fondförsäkringstillgångar	100 316,8	-	-	100 316,8
Skulder				
Derivat	-	1,6	-	1,6

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2016, och inte heller under 2015. Under 2016 och under 2015 förekom inte några överföringar från nivå 3. Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt orealiserade vinster respektive förluster på placeringstillgångar.

Not 40 Uppllysning om kvittning

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Bolaget har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Nettobeloppet visar exponeringen under normala affärsförhållanden i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Finansiella tillgångar och skulder nettoredovisas i balansräkningen när det finns legal rätt att nettoredovisa transaktioner och det finns en avsikt att erlagga likvid netto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt.

2016-12-31	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal					
	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	15,5	-	15,5	-2,4	-9,5	3,6
Skulder						
Derivat	-2,4	-	-2,4	2,4	-	-0,0
Totalt	13,1	-	13,1	0	-9,5	3,6

2015-12-31	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal					
	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	24,8	-	24,8	-1,6	-25,8	-2,6
Skulder						
Derivat	-1,6	-	-1,6	1,6	-	-
Totalt	23,2	-	23,2	0	-25,8	-2,6

Not 41 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser2016-12-31¹⁾ 2015-12-31²⁾**För egna skulder ställda säkerheter**

Registerförda tillgångar för försäkringstagarens räkning	114 695,8	104 158,1
Summa	114 695,8	104 158,1

Eventalförpliktelser	2,5	2,5
----------------------	-----	-----

¹⁾ Tillgångar ställda till förmån för försäkringstagarna för att täcka försäkringstekniska avsättningar enligt 6 kap 11§ försäkringsrörelselagen. Det som tas upp som ställda säkerheter motsvarar den försäkringstekniska skulden efter avdrag för återförsäkrarens andel. Samtliga tillgångar upptagna i förmånsregistret uppgår till 114 695,8 Mkr

²⁾ Registerförda tillgångar för att täcka försäkringstekniska avsättningar enligt 6 kap 30§ 104 158,1 Mkr. Den försäkringstekniska skulden vilken svarar mot registerförda tillgångar uppgår till 102 939,6 Mkr. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldäckta enligt försäkringsrörelselagen.

Not 42 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

2016-12-31	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	2015-12-31	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar				Tillgångar			
Immateriella tillgångar	14,5	180,4	194,9	Immateriella tillgångar	9,8	117,8	127,6
Aktier och andelar i intresseföretag	-	29,2	29,2	Aktier och andelar i intresseföretag	-	29,2	29,2
Räntebärande värdepapper em av koncernföretag	-	107,7	107,7	Räntebärande värdepapper em av koncernföretag	-	94,3	94,3
Aktier och andelar	-	892,0	892,0	Aktier och andelar	-	806,6	806,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	536,4	1 927,5	2 463,9	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	344,8	1 430,5	1 775,3
Derivat	13,8	-	13,8	Derivat	20,8	-	20,8
Fondförsäkringstillgångar	7 116,1	104 933,9	112 050,0	Fondförsäkringstillgångar	4 364,0	96 458,8	100 822,8
Återförsäkrarens andel i avsättning för oreglerade skador	2,1	14,7	16,8	Återförsäkrarens andel i avsättning för oreglerade skador	2,0	13,9	15,9
Uppskjuten skatt	3,7	-	3,7	Uppskjuten skatt	-	-	-
Aktuell skatt	135,1	-	135,1	Övriga fordringar	587,5	-	587,5
Övriga fordringar	677,2	-	677,2	Materiella tillgångar	0,8	2,0	2,8
Materiella tillgångar	0,8	1,9	2,7	Kassa och bank	450,2	-	450,2
Kassa och bank	287,8	-	287,8	Upplupna ränte- och hyresintäkter	20,0	-	20,0
Upplupna ränte- och hyresintäkter	23,6	-	23,6	Förutbetalda anskaffningskostnader	172,8	886,4	1 059,2
Förutbetalda anskaffningskostnader	197,9	850,0	1 047,9	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3,5	-	3,5
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8,0	-	8,0	Summa tillgångar	5 976,1	99 839,5	105 815,6
Summa tillgångar	9 017,1	108 937,3	117 954,4	Skulder			
Skulder				Livförsäkringsavsättning	344,8	1 430,6	1 775,4
Livförsäkringsavsättning	143,9	2 098,3	2 242,2	Avsättning för oreglerade skador	36,1	126,6	162,7
Avsättning för oreglerade skador	36,7	192,0	228,7	Fondförsäkringsåtaganden	4 544,4	96 457,2	101 001,6
Fondförsäkringsåtaganden	7 289,4	104 935,4	112 224,8	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-	2,8	2,8
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-	2,2	2,2	Aktuell skatteskuld	30,3	35,3	65,6
Aktuell skatteskuld	-	-	-	Depåer från återförsäkrare	2,0	13,9	15,9
Depåer från återförsäkrare	2,1	14,7	16,8	Övriga avsättningar	-	2,3	2,3
Övriga avsättningar	-	2,5	2,5	Skulder avseende direktförsäkring	74,0	-	74,0
Skulder avseende direktförsäkring	104,2	-	104,2	Skulder avseende återförsäkring	6,6	-	6,6
Skulder avseende återförsäkring	0,6	-	0,6	Derivat	1,6	-	1,6
Derivat	2,4	-	2,4	Övriga skulder	452,7	-	452,7
Övriga skulder	356,0	-	356,0	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23,2	-	23,2
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	26,5	-	26,5	Summa skulder	5 515,7	98 068,7	103 584,4
Summa skulder	7 961,8	107 245,1	115 206,9				

Organisation

Länsförsäkringsgruppen består av 23 kundägda lokala länsförsäkringsbolag och den gemensamt ägda Länsförsäkringar AB-koncernen med dotterbolag inom sak-, liv- och fondförsäkring, bank samt djur- och grödaförsäkring.

Länsförsäkringsbolagen har valt att bedriva all sin gemensamma verksamhet i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel. Koncernen ska också producera sådan service som är effektiv att tillhandahålla gemensamt inom Länsförsäkringsgruppen. Detta avser bland annat gemensam utveckling, underhåll, utveckling av det gemensamma varumärket, tjänster såsom juridik, riskkontroll, compliance, säkerhet, personal, kommunikation samt drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system.

Den ovan redovisade organisationen av Länsförsäkringars verksamhet innebär att det förekommer ett stort antal interna transaktioner av löpande karaktär och ett antal interna transaktioner av engångskaraktär mellan bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Länsförsäkringar Fondlivs transaktioner med närstående 2016

I nedanstående avsnitt lämnas en redogörelse över de väsentliga närstående transaktioner som förekommit under 2016.

1) Länsförsäkringsbolagens distributionsersättning

Länsförsäkringsbolagen förvaltar och administrerar Länsförsäkringar Fondlivs försäkringsprodukter. Länsförsäkringar Fondliv betalar ersättning enligt avtal för dessa tjänster. Ett nytt avtal har tecknats från och med 2015-01-01 och löper tills vidare. Under 2015 upphörde ersättning för nyförsäljning och utökning i löpande avtal (sk. up-front) i försäljning genom anställda och anknutna säljare. Ersättning utgår för kundvård baserad på kapital under förvaltning, inbetalda premier samt externt inflyttat kapital.

2) Distributionsersättning från Länsförsäkringar Fondförvaltning

Länsförsäkringar Fondförvaltning tillhandahåller enligt gällande samarbetsavtal från 2007 investeringsfonder som är valbara för Länsförsäkringar Fondlivs försäkringskunder. Länsförsäkringar Fondliv erhåller en distributionsersättning på värdet av de andelar i Länsförsäkringar Fondförvaltnings investeringsfonder som förvärvats och innehas av Länsförsäkringar Fondliv. Samarbetsavtalet gäller tills vidare med sex månaders uppsägningstid.

3) Servicetjänster från Länsförsäkringar AB och till/från Länsförsäkringar Liv AB

Länsförsäkringar Fondliv har köpt tjänster av Länsförsäkringar AB. Servicetjänsterna regleras genom avtal. Avtalen löper med sex månaders uppsägningstid. Länsförsäkringar Fondliv har fakturerat Länsförsäkringar Liv för tjänster avseende livadministration, IT-förvaltning, administration av riskaffären samt riskbedömning och skadereglering. Det avtal som gäller från 2015 inkluderar även fakturering mellan bolagen för kostnader som uppstår i samband med flytt av försäkringskapital mellan bolagen. Ersättningen ska ligga på en nivå som motsvarar vid var tid gällande flyttavgift vid extern flytt från respektive part. Avräkning sker kvartalsvis. Avtalet gäller för tre år med 12 månaders uppsägningstid.

Vidare har en överenskommelse om ersättning gjorts för den personal som i och med Länsförsäkringar Livs utläggning av verksamhet till Fondliv övergick i Fondlivs anställning. Prissättningen är baserad på självkostnadsprincipen utifrån en prislista som fastställs årligen.

4) Tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar Fondliv tillhandahåller tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen. Dessa pensionsförmåner grundar sig på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premierna är marknadsmässiga.

5) Kapitalförvaltning inom Länsförsäkringar AB och hos externa förvaltare

Länsförsäkringar AB förvaltar Länsförsäkringar Fondlivs placeringstillgångar genom Länsförsäkringars kapitalförvaltning och ett antal externa förvaltare. För förvaltningen betalar Länsförsäkringar Fondliv ersättning i förhållande till Länsförsäkringar Fondlivs andel av kapitalförvaltningsavdelningens faktiska driftskostnad. Ersättningen beräknas till vid varje tidpunkt gällande självkostnadspris enligt beslutade ekonomistyrningsprinciper inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För den externa förvaltningen betalar bolagen ersättning med motsvarande belopp och vid samma tidpunkter som Länsförsäkringar AB betalar ersättning till de externa förvaltarna. Avtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

6) Avtal avseende vissa AML-tjänster med Länsförsäkringar Bank AB

Länsförsäkringar Bank AB tillhandahåller vissa tjänster gällande åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsförsäkringar Fondliv betalar ersättning enligt en kostnadsfördelningsprincip vilket fastställs av båda bolagens styrelser.

I efterföljande tabell åskådliggörs de väsentliga närstående transaktioner mellan Länsförsäkringar Fondliv och närstående juridiska personer som redogjorts för ovan.

Not 43 Upplysningar om transaktioner med närstående, forts.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Fondliv och närstående bolag

2016

Karaktär	Bolag som erhållit	Bolag som erlagt	Vederlag	Hänvisning
Distributionsersättning	23 länsförsäkringsbolag	Länsförsäkringar Fondliv AB	569,5	1)
Distributionsersättning för förmedlad fondaffär	Länsförsäkringar Fondliv AB	Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	348,1	2)
Servicetjänster	Länsförsäkringar AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	388,8	3)
Servicetjänster	Länsförsäkringar Liv AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	3,2	3)
Servicetjänster	Länsförsäkringar Fondliv AB	Länsförsäkringar Liv AB	163,0	3)
Tjänstepensionspremier till anställda inom Länsförsäkringar	Länsförsäkringar Fondliv AB	Bolag inom länsförsäkringsgruppen	197,2	4)
Kapitalförvaltning	Länsförsäkringar AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	9,6	5)
AML-tjänster	Länsförsäkringar Bank AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	5,2	6)

Fordran och skuld på närstående

	Länsförsäkringar Fondlivs fordran	Länsförsäkringar Fondlivs skuld
Länsförsäkringsbolag	-	48,6
Länsförsäkringar AB	37,8	49,9
Länsförsäkringar Liv AB	126,2	15,5
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	32,7	-
Länsförsäkringar Bank AB	-	0,0
Länsförsäkringar Sak AB	4,0	0,6

2015

Karaktär	Bolag som erhållit	Bolag som erlagt	Vederlag	Hänvisning
Distributionsersättning	23 länsförsäkringsbolag	Länsförsäkringar Fondliv AB	584,1	1)
Distributionsersättning för förmedlad fondaffär	Länsförsäkringar Fondliv AB	Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	341,7	2)
Servicetjänster	Länsförsäkringar AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	335,7	3)
Servicetjänster	Länsförsäkringar Liv AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	29,3	3)
Servicetjänster	Länsförsäkringar Fondliv AB	Länsförsäkringar Liv AB	192,9	3)
Tjänstepensionspremier till anställda inom Länsförsäkringar	Länsförsäkringar Fondliv AB	Bolag inom länsförsäkringsgruppen	200,2	4)
Kapitalförvaltning	Länsförsäkringar AB	Länsförsäkringar Fondliv AB	12,3	5)

Fordran och skuld på närstående

	Länsförsäkringar Fondlivs fordran	Länsförsäkringar Fondlivs skuld
Länsförsäkringsbolag	-	47,8
Länsförsäkringar AB	61,4	33,0
Länsförsäkringar Liv AB	117,9	41,3
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	29,6	-
Länsförsäkringar Bank AB	1,0	0,1
Länsförsäkringar Sak AB	1,9	0,8

Not 44 Vinstdisposition

Till bolagsstämans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserad vinst	2 049 383 416 kronor
Årets vinst	516 293 192 kronor
Summa	2 565 676 608 kronor

Styrelsen och verkställande direktören föreslår av vinstmedlen utdelas till moderbolaget 75 000 kronor per aktie motsvarande 750 000 000, i ny räkning balanseras 1 815 676 608 kronor. Det är styrelsens bedömning att vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet och bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt enligt ABL 17.3.

Stockholm den 6 mars 2017

Johan Agerman
Styrelseordförande

Anders Östryd
Styrelseledamot

Fredrik Bergström
Styrelseledamot

Christian Bille
Styrelseledamot

Ulrica Hedman
Styrelseledamot

Sune Nilsson
Styrelseledamot

Olof Wogén
Styrelseledamot

Bitte Franzén Molander
Arbetsagarrepresentant

Kristina Padel Roström
Arbetsagarrepresentant

Tua Holgersson
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 6 mars 2017.

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), org. nr 516401-8219

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2016. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 4–40 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ)s finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 0–3. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksam-

heten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta. Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 6 mars 2017

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Styrelse och revisor

1 Johan Agerman

Styrelsens ordförande. Född 1962. Vd Länsförsäkringar AB. Invald: 2017. **Utbildning:** Business Administration, Uppsala. AMPt, Handelshögskolan. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Länsförsäkringar Liv, Svensk försäkring, European Alliance Partners Company AG, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation. **Tidigare erfarenhet:** Vd Trygg-Hansa, Styrelseordförande IDUR, Nordisk privatmarknadsdirektör RSA, IT & Operations direktör RSA, CEO Know IT Consulting AB.

2 Fredrik Bergström

Född 1970. Vd Länsförsäkringar Stockholm. Invald: 2014. **Utbildning:** Civilekonom Uppsala Universitet. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Mäklarservice AB, styrelseledamot Enebybergs Tennis AB och Stiftelsen Hållbara Hav. **Tidigare erfarenhet:** Chef affärsområde Konsument SBAB, Distributionschef Ifs privataffär i Sverige samt andra befattningar inom If Skadeförsäkring AB och Dial Försäkrings AB.

3 Christian Bille

Född 1962. Vd Länsförsäkringar Halland. Invald 2016. **Utbildning:** Ekonomexamen. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Halland och Länsförsäkringar Bank. **Tidigare erfarenhet:** Vd Sparbanken Syd, rörelsechef Swedbank.

4 Ulrica Hedman

Född 1974. Vd Länsförsäkringar Uppsala. Invald: 2016. **Utbildning:** Företagsekonomi IFL-Handelshögskolan Stockholm, Organisation och ledarskap Umeå universitet, Kandidatexamen, Sjuksköterskeexamen Mitt-högskolan. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Uppsala. **Tidigare erfarenhet:** Affärsområdeschef Special och företag Länsförsäkringar Sak AB, Skadeförskare Skadeservice Länsförsäkringar AB, Chef Sektion skador Länsförsäkringar Sak AB, Chef Sjuk och Olycksfallsskador Trygg-Hansa samt andra chefsbefattningar inom Trygg-Hansa.

5 Sune Nilsson

Född 1953. Invald: 2015. **Utbildning:** Gymnasieekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Göteborg & Bohuslän, Almi Väst AB, Holistic AG Hamburg. Ledamot Länsförsäkringar Fondliv, Sigma AB, Incip AB, Aptic AB. **Tidigare erfarenhet:** Koncernchef Sigma AB, Mandator, CEO nBit Affärssystem AB, Postnet AB.

6 Olof Wogén

Född 1958. Riskchef Lantmännen Invald: 2012. **Utbildning:** Civilekonom Handelshögskolan Stockholm, MBA Warwick Business School. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Lantmännen Pensionsstiftelse Grodden, Ordförande Fastighets AB Grodden med dotterbolag, Ordförande Grodden Holding AB, Ledamot Lantmännen Fastigheter AB, Lantmännen Kycklinginvest AB, Dirual AG samt Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening. **Tidigare erfarenhet:** Finansdirektör Södra Skogsägarna.

Revisor: Mårten Asplund. Ordinarie, vald av bolagsstämman. Auktoriserad revisor, KPMG.

Styrelse och revisor, forts.

7 Anders Östryd

Född 1953. Ordförande FPK (försäkringsbranschens pensionskassa), styrelseledamot Länsförsäkringar Skåne. Invald: 2011. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande Nordben Life and Pension Ins Co Ltd Guernsey, Euroben Life and Pension LTD Irland och Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, ledamot Länsförsäkringar Liv, SPP Liv, Handelsbanken Liv, Vd SPP Liv, Vd Länsförsäkringar Östgöta.

Arbetstagarrepresentanter

9 Bitte Franzén Molander

Född 1961. Systemspecialist. Invald: 2016. **Utbildning:** Beteendevetenskapliga linjen. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Liv AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. **Tidigare erfarenhet:** Mångårig erfarenhet av liv- och pensionsförsäkringsbranschen.

9 Kristina Padel Roström

Född 1963. Produktspecialist. Invald: 2015. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Liv. **Tidigare erfarenhet:** Redovisningsekonom Skandia International, livadministratör Länsförsäkringar Liv, verksamhetsutvecklare Swedbank Försäkring.

Suppleant: Susanne Lindberg.

Ledning

Tua Holgersson

Vd

Mattias Nordin

CFO

Mats Pålsson

Chef Livservice

Susanna Malmsten

Chef Utveckling

Lotta Lewing

Chef Försäljning

Markus Sjöström

Chef Aktuarieavdelningen

Jim Rotsman

Chef Produkt

Adress

Länsförsäkringar Fondliv
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Produktion: Länsförsäkringar Fondliv i samarbete med Hallvarsson & Halvarsson.
Foto: Länsförsäkringars bildbank, Jimmy Eriksson. Tryck: GöteborgsTryckeriet.
Vi trycker på det miljövänliga.

